

MOST

Bilten Udruženja useljenika iz bivše Jugoslavije u Izraelu

GODINA 61

BROJ 1

JANUAR/FEBRUAR 2013.

MEĐUNARODNI DAN HOLOKAUSTA

U znak sećanja na 27. januar 1945. godine, kada je Crvena armija oslobodila preostale logoraše Aušvic-Birkenau, najozloglašenijeg logora smrti u porobljenoj Evropi, gdje je ubijeno više od milion Jevreja i drugih naroda, Ujedinjene nacije su 2005. godine usvojile rezoluciju o obeležavanju Međunarodnog dana sećanja na žrtve Holokausta.

Ovaj dan je obeležen širom Evrope i sveta, te i u Ex Yu republikama.

SRBIJA

Beograd - Centralna državna ceremonija održana je na Starom sajmištu polaganjem venaca i odavanjem počasti žrtvama holokausta, a predsednik Skupštine Srbije Nebojša Stefanović poručio je da ovaj dan mora da bude poziv na pamćenje jer su mnogi brutalni zločini ostali bez kazne, pokajanja i obeležja. „Monstruozi plan uništenja celog jevrejskog naroda, ali i pripadnika drugih naroda, obavezuje nas da stalno edukujemo mlade i ističemo različitosti, kao nešto što spaja ljude u nadi da se takva zla nikad više neće ponoviti”, naglasio je Stefanović.

– Predložićemo donošenje zakona o formiranju ovog memorijalnog kompleksa. On je neophodan preduslov na osnovu koga možemo da proglasimo javni interes i počnemo rešavanje imovinsko-pravnih poslova na ovom području i da konačno zajedno krenemo u izgradnju kompleksa koji treba da bude mesto sećanja na veliku žrtvu koju su naš grad i čitava Srbija dali tokom Drugog svetskog rata – istakao je u svom govoru predsednik Skupštine grada Beograda Aleksandar Antić.

REČ UREDNIKA

Milan Fogel

IZBORI 2013.

13 je za Jevreje srećan broj. Koliko smo imali sreće sa izborima, to je teško reći, jer dok ovo pišem još uvek nije formirana vlada. U svakom slučaju, izbori su događaj godine – naravno, ukoliko ne dođe do rata sa Iranom – koji će u priličnoj meri odrediti našu sudbinu za sledeće četiri godine. Pred same izbore udružile su se dve velike partije, Likud (Benjamin Netanjahu) i Israel Bejtenu (Avigdor Liberman) i na izbore izašle pod novim imenom, Likud Bejtenu. Na prethodnim izborima, 2008, ove dve partije su imale preko trećine mesta u Knesetu. Posle ovih izbora njihovo učešće je palo na jednu četvrtinu, ali još uvek dovoljno da Netanjahu u koaliciji sa svojim tradicionalnim (verskim) partnerima ponovo bude predsednik vlade. Na prethodnim izborima najviše mesta u Knesetu je osvojila Kadima sa Cipi Livni na čelu, ali ona nije imala podršku eventualnih koalicionih partnera i formiranje vlade morala je da prepusti Netanjahuu. Prošle godine, posle održanih izbora u Kadimi, Cipi je na čudan način izgubila izbore, i za predsednika partije izabran je Šaul Mofaz, bivši načelnik Generalštaba.

nastavak na strani 4

Bilten Udruženja useljenika iz
bivše Jugoslavije u Izraelu

Godina 61

Broj 1 – januar/februar 2013.

Broj strana: 40

HOJ POB 2705

61026 Tel Aviv

Telefoni: 0503 556 841

0503 556 842

E-mail: hitahdut@gmail.com

REDAKCIJA

Glavni urednik Milan Fogel

e-mail:

milan.fogel@gmail.com

Urednik hebrejske strane

Moše BenŠahar

bensha1@gmail.com

Članovi redakcije: Avraham Atijas,

Miriam Aviezer, Ivica Čerešnješ,

Višnja Kern i Dušan Mihalek

POZIV ČITAOCIMA

Sudeći po vašim pismima i telefonskim pozivima izgleda da ste uglavnom zadovoljni sadržajem Mosta?

Međutim, kao urednik, moram reći da saradnja nije obostrana. Mi se trudimo, a vi se oglašujete o pozive na saradnju. Možda, ipak, ima nešto što biste želeli da podelite sa čitaocima Mosta, neka vest, neko sećanje iz dalje ili bliže prošlosti.

Neko mi je rekao da mu je nezgodno da piše, jer je prilično zaboravio jezik iz bivše Jugoslavije. Nemojte to da vas brine, sve će biti napisano onako kako treba!

Pišite, šaljite nam interesantne fotografije, za vas će uvek biti prostora u Mostu!

Urednik

IN MEMORIAM

JOSEPH GOTTFRID – 1920.-2013.

Posle kratke i teške bolesti 2. februara ove godine napustio nas je Joseph Gottfried – Joe. Joseph, rođeni Sarajlija, doselio se u USA 1949. godine i nastanio se u New York-u, gde se oženio sa Bjankom Finci. Posle povlačenja u penziju preselili su se u Floridu, West Palm Beach.

Joseph je bio vanredno inteligentan sa velikim znanjem iz raznih oblasti života. Držao je predavanja, a pisao je za mnoge poznate svetske novine, kao na primer, New York Times i Jerusalem Post. Joseph je pisao i za različita novinska izdanja iz bivše Yu, kao i za Bilten HOJ-a u Izraelu. Do poslednjeg dana pratio je dešavanja u Izraelu.

Za njim žale njegova supruga Bjanka, kći Marga, sin Marko, sestra Viola Tabori iz Izraela, te unučad i mnogobrojni prijatelji. Jehi Zihro Baruh Milan Cohen, Florida – Izrael.

DONACIJE

250 \$ za Most – Poslala Bjanka Gottfrid u ime Helene Papo iz Venecule

100 NIS za Most – Sida i Milan Špicer

200 NIS za HOJ – Izo Kabiljo

350 NIS za HOJ – Finci Jehezkel Zvezdana

1.500 NIS za HOJ – Šmuel Šlezinger

TVERIJA (Tiberias)

Mira Levi nas podseća na putovanje grupe Jevreja iz bivše Jugoslavije. Fotografija je snimljena na brodu na Kineretu pedesetih godina prošlog veka. Da li ste se možda prepoznali? Možda poznajete nekog sa slike o kome bi bilo interesantno da objavimo priču... a možda ste to baš vi?

Pišite nam, pošaljite nam fotografiju iz vašeg albuma, slike vraćamo?

MEĐUNARODNI DAN HOLOKAUSTA

nastavak sa 1. strane

Vence na spomenik na Starom sajmištu položili su i predsjednik Narodne skupštine Republike Srbije, Predsednik Skupštine grada Beograda, predstavnici ambasada Izraela i Nemačke, preživeli zatočenici, porodice nastradalih, predstavnici Saveza jevrejskih opština i Muzeja žrtava holokausta.

Novi Sad - Na Jevrejskom groblju u Novom Sadu je položeno cveće i odata počast nastradalima u Drugom svetskom ratu. Od 4.400 novosadskih Jevreja Drugi svetski rat preživelo je samo 600. Na spomen-obeležje podignuto stradalnicima zločina, vence su, uz ostale, položili potpredsednik Skupštine grada **Miroslav Ilić** i predsjednik Jevrejske opštine **Goran Levi**.

Zrenjanin - Obraćajući se okupljenima ispred spomen-ploče posvećene petrovgradskim Jevrejima, predsednica Jevrejske opštine Zrenjanin, **Ljiljana Popov**, rekla je da je ovaj dan sećanja ustanovljen da bi se rasna i verska diskriminacija otklonile iz naših misli i da bi se sećali miliona žrtava, stradalih tokom Drugog svetskog rata. Ona je pročitala i deo molitve posvećen žrtvama Holokausta.

HRVATSKA

Nacistička ideologija ostavila je trag i u Hrvatskoj, poručio je predsjednik **Ivo Josipović** povodom obilježavanja Međunarodnog dana Holokausta. "Jasenovac je najgrublji spomenik zla koje je vladalo i u Hrvatskoj, zla koje ne smijemo zaboraviti i zla koje nas mora podsjećati da smo na našem tlu imali ljude koji su spremni za zločin, bili su spremni prihvatiti ideologiju koja je Slavene smatrala nižom vrstom", zaključio je predsjednik.

U Zagrebu i Spomen-području Jasenovac održan je deseti državni stručni skup o toj temi. Tijekom tri dana učitelji i nastavnici će, kroz izlaganja i razne radionice, upotpuniti znanje o Holokaustu i zločinima protiv čovječnosti, a imat će i prilike čuti svjedočanstvo preživjele Ave Ackerman. U nekim školama obeležen dan Holokausta.

BOSNA I HERCEGOVINA

Sarajevo - Povodom obilježavanja Dana sjećanja na žrtve Holokausta, prvi zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, Denis Bećirović, izdao je saopćenje za javnost u kojem ističe da je Holokaust, bez sumnje, najsramočniji period ljudske prošlosti. Bećirović je istakao da je Holokaust pospješen razvojem nacističke rasne i

genocidne ideologije i politike, počevši od filozofske platforme izložene u Hitlerovoj knjizi "Mein Kampf", preko "Nürnberških zakona" koje je nametnula država i manipulatorske propagande nacističkog režima Adolfa Hitlera, pa sve do državne politike ubistava i istrebljenja.

Banja Luka - Povodom Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, članovi Jevrejske opštine Banja Luka i zvanice, položili su vijence na Jevrejskom groblju u Banja Luci, a održan je i prigodan govor o Holokaustu.

Tuzla - Tuzla se u razdoblju od 1941. do 1945. godine kontinuirano odupirala Holokaustu. Poznato je da je u Hitlerovom programu Trećeg reicha naznačeno da su njegovi najveći neprijatelji Jevreji i marksisti koje je on želio potpuno iskorijeniti. U Tuzli su se tom zlobnom naumu oštro usprotivili **Ratimir Deletis**, tužitelj NDH i **Mustafa Mujbegović** koji je u to vrijeme bio liječnik.

Deletis je proglašen pravednikom Jevrejskog naroda, a u Tuzli ga zovu tuzlanski Šindler. On je spasio veliki broj Jevreja. Mujbegović je bio prvi specijalista u povijesti medicine Tuzle i on je zajedno s liječnicima iz Zagreba organizirao akciju kojom su u Tuzlu dovedeni liječnici Jevreji. Mujbegović je pri tome izmislio da ovdje postoji endemski sifilis, koji ne bi smio ugroziti njemačke liječnike, pa su tako Jevreji u Tuzli i BiH dobili priliku da ih spašavaju liječnici njihove nacije. Posebno je tada spašen velik broj jevrejskih liječnika, ispričala je Marina Rajner, predsednica Jevrejske općine Tuzla, podsećajući prisutne da je sa mesta nekadašnjeg kolodvora u nepovrat odvedeno 273 Jevreja.

Tuzla: Na mestu nekadašnjeg kolodvora, postavljena je skulptura „Suza“

SLOVENIJA

Ljubljana - Slovenačka vlada je 2008. godine proglasila je 27. januar za Nacionalni dan sećanja na Holokaust. U svojoj odluci vlada je podsetila da je Generalna skupština Ujedinjenih nacija 1. novembra 2005. godine izglasala rezoluciju, kojom je odredila 27. januar za Međunarodni dan sećanja na Holokaust. Tom prilikom vlada je istakla važnost donete odluke sa ciljem da se izbegne ponavljanje genocidnih činjenja, kakve je počinio nacistički režim i čiji je rezultat bio pomor trećine jevrejskog stanovništva i nebrojeno pripadnika drugih manjina, kao večno upozorenje svim ljudima o opasnosti mržnje, fanatizma, rasizma i predrasuda.

MAKEDONIJA

U Makedoniji se već godinama u martu mesecu obeležava Dan Holokausta u znak sećanja na Jevreje Makedonije, Trakije i Pirota (preko 11.000 Jevreja), koje su bugarski fašisti od 12. do 19. mart 1943. godine uhapsili i predali nemačkim vojnicima. Jevreji su sprovedeni u logor Treblinku - sa ovih prostora, gledano procentualno, stradao je najveći broj Jevreja u Evropi, preko 98% Jevreja sa ovih područja nije se vratilo kući.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta u sarajevskoj galeriji Novi hram otvorena je izložba "Novi svjedoci Holokausta" Muzeja Holokausta iz Skoplja, javila je agencije Anadoluja. Kolekcija slika je sačinjena od oko 30 umetničkih djela koje je naslikalo 15 mladih makedonskih akademskih slikara na temu Holokausta.

„Nažalost, preživelih Holokausta je sve manje i manje i riješili smo da napravimo projekat pod nazivom „Novi svjedoci Holokausta“, rekao je direktor Muzeja Holokausta u Skoplju Goran Sadikarijo. On je dodao da je samo sa prostora Makedonije stradalo 7.144 Jevrejina.

CRNA GORA

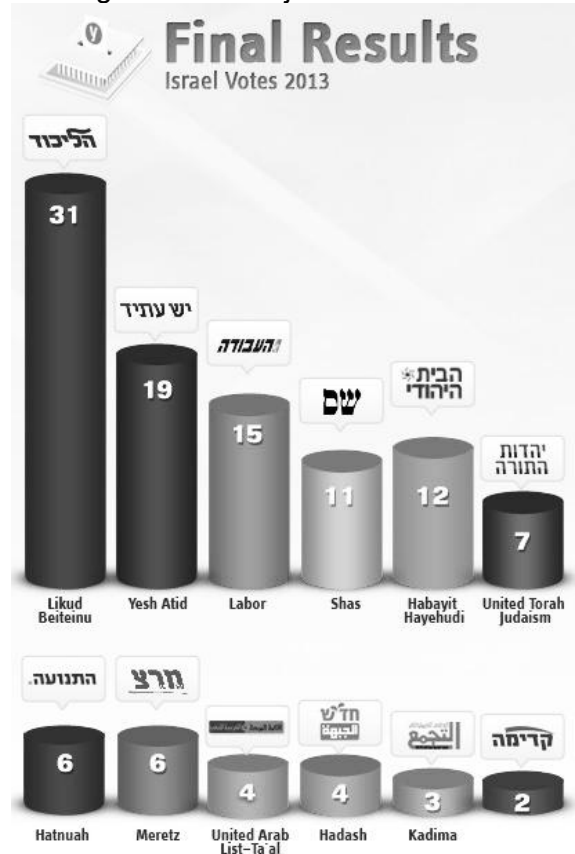
Podgorica – Crnogorski Helsinški komitet za ljudska prava podsjeća na Rezoluciju Generalne skupštine UN kojom je 27. januar ustanovljen kao Međunarodni dan sjećanja na žrtve Holokausta. Tom rezolucijom su pozvane sve države članice „da razrade obrazovne programe kako bi se omogućilo da se sjećanje na tu tragediju preda budućim pokoljenjima“, navodi se u saopštenju Slobodana Franovića, predsjednika CHK. Crnogorski Helsinški komitet, kako se dalje navodi, predlaže Vladi i Skupštini da pripremi odgovarajuća akta kojim će u Crnoj Gori biti zvanično usvojen dan sjećanja na žrtve Holokausta, drugih genocida i zločina protiv čovječnosti.

REČ UREDNIKA

nastavak sa 1. strane

IZBORI 2013.

Kadima je na održanim izborima jedva osvojila dva mesta u Knesetu, ali novi/stari mandator Netanjahu izjavio je da za Kadimu mora biti mesta u novoj vladi. Cipi je u poslednjem momentu osnovala novu partiju Hatnua i osvojila 6 mesta u Knesetu, nedovoljno da bude važan koalicioni partner. Najveće iznenađenje na izborima priredio je Jair Lapid, sa novo osnovanom partijom, Ješ Atid, sa 19 mesta u Knesetu. Međutim, čelnici Likuda kažu da Lapid postavlja nerealne političke zahteve za učešće u vladi i ne računaju na njega kao koalicionog partnera. S druge strane, čuju su glasine da je Lapid obmanuo birače, ali za ove tvrdnje za sada ne postoje nikakvi dokazi. Ipak, kada govorimo o predizbornim obećanjima, ne možemo zaboraviti kako je Tomi Lapid, Jairov otac, preko noći dobio veliku podršku birača, obećavši, između ostalog, građanski brak u Izraelu. Mnogi mladi su glasali za Lapida, a kad je trebalo da se donese zakon u Knesetu, Tomi Lapid je glasao protiv. Na primedbu da je obmanuo birače, on je odgovorio da mora da se drži potpisanog koalicionog sporazuma, jedino nije mogao da objasni zašto je potpisao takav sporazum, ako on nije u skladu sa njegovim uverenjima i podrškom birača koju je dobio. Ako bismo tražili alternativu, mogli bismo u jedan blok da smestimo Avoda (15), Hatnua, Ješ Atid i Merez, svi zajedno oni imaju 46 mesta u Knesetu, što je nedovoljno za ozbiljnu većinu koja bi mogla da donosi sudbonosne odluke za naše društvo. Zaključak je samo jedan, sve zavisi od toga kako Netanjahu vidi našu budućnost.

ZORAN BASARABA

ambasador Republike Srbije u Izraelu

- moja prva devojka... bila je Jevrejka - svastike - grafiti u Srbiji, to je akt neviđenog idiotizma - u mojoj generaciji, pa i kasnije, nikada nisam čuo da u Srbiji iko negira Holokaust

Razgovor vodio Milan Fogel, urednik Mosta

Pitanje M.F: Diplomate obično ne stignu da se potpuno adaptiraju na novu sredinu, čeka ih nova dužnost. Kakvi su Vaši utisci o Izraelu, ljudima...?

Odgovor Z.B: Osećam se potpuno "adaptiranim" – ne mislim ni na koju, novu, dužnost, već samo na ulogu "mosta" (!) između Republike Srbije i Izraela. Tel Aviv je, po mom mišljenju, veoma sličan Beogradu (poređenje pomerenom za more i klimu, naravno), a ljudi u Izraelu, čini mi se, veoma su slični ljudima u Srbiji: gostoljubivi, otvoreni, emotivni, Loši vozači – da ne preteram u pohvalama.

Predsednik Izraela Šimon Peres (desno) primio je novopostavljenog ambasadora Srbije Zorana Basarabu (levo)

Pitanje M.F: Da li ste upoznati sa delovanjem jevrejske zajednice u Srbiji? Ako jeste, kakav je, po Vašem mišljenju, položaj Jevreja u Srbiji?

Odgovor Z.B: Delovanje jevrejske zajednice, ako mislite u institucionalnom smislu, upoznajem sve više kroz ovu dužnost. Ali sam u Srbiji imao mnogo kontakata sa Jevrejima još od rane mladosti - moja prva devojka, "zaboravio sam" pre koliko godina, bila je Jevrejka. Čak sam imao i najomiljeniju rođaku - Jevrejku, koja se udala u našoj porodici. Upoznao sam mnoge Jevreje u Americi i imao prijatelje među njima. Kad sam

došao ovamo, za mene je najveće iznenađenje bilo da je Izrael po mnogo čemu sličniji Srbiji nego Americi! Tako da se meni uvek činilo da su srpski Jevreji potpuno uklopljeni i integrisani u život Srbije.

Pitanje M.F: Jevreji iz Srbije nikada neće zaboraviti pruženu ruku spasa u najtežem vremenu, vremenu Holokausta, kada je narod Srbije nesebično, po cenu sopstvenog života, spasavao Jevreje. Međutim, o Jevrejima postoje mnoge predrasude, koje najčešće rezultiraju anti - semitizmom, koliko su takve pojave prisutne u Srbiji?

Odgovor Z.B: Antisemitizam u Srbiji – nisam to nikada primetio. Video sam svastike -grafite u Srbiji - po mom mišljenju to je akt neviđenog idiotizma, jer su pod tim znakom stradale i stotine hiljada Srba. To ne smatram antisemitizmom, iako mogu da razumem i poštujem da su Jevreji na takve ispade posebno osetljivi. Čuo sam i o objavljivanju više antisemitskih knjiga – to ne umem da objasnim, ne znam da li iko to čita.... Poneko u Srbiji veruje u (različite) stereotipe o Jevrejima. Na primer, da su Jevreji izuzetno složni i da se pomažu svuda po svetu, što se doživljava kao jako pozitivno - kao "nauk" kakvi bi trebali biti i Srbi. To je naravno u dobroj meri mit, pošto ovde u Izraelu, opet, shvatio sam ljudi veruju da su Jevreji nesložni. Slušao sam i odlične šale (viceve) na tu temu! Znao sam i o brodolomniku Jevrejini, koji živi na pustom ostrvu i kad ga spasioci pronađu hoće da im pokaže šta je sve tokom godina, sam, izgradio. Komfornu kuću i dve sinagoge. Spasilac ga zapanjen pita šta će mu dve sinagoge kad je potpuno sam!? "U ovoj se molim", pokaže ponosno, "a u ovu moja noga nikad neće kročiti!"

Pitanje M.F: Jevreji su posebno osetljivi kada je u pitanju Holokaust i često negiranje njegovog postojanja (Ahmadinedžad, Iran), da li u Srbiji ima sličnih problema, odnosno, da li se dovoljno posvećuje pažnja istorijskoj tragediji, koja je opomena i za sve druge narode sveta?

Odgovor Z.B: Iako u mojoj generaciji, pa i kasnije, nikada nisam čuo da u Srbiji iko negira Holokaust, ipak postoji opasnost da vreme učini svoje i da sećanje na te zločine čije dimenzije nemaju poređenja u istoriji – izblede. Zato je važno raditi na očuvanju sećanja - na obrazovanju mlađih generacija. Srbija je član ITF Međunarodne organizacije i kroz saradnju sa drugim zemljama, a i samostalno, preduzima sve korake da se što više radi na tome. Imao sam prilike da sretnem i obratim se grupi prosvetnih

radnika iz Srbije (i iz Republike Srpske) koja bila učesnik edukativnog programa u Jad Vašemu. Verujem da će se uskoro rešiti i pitanje spomenika žrtvama logora Staro Sajmište, što je, nažalost, komplikovano zbog urbanističke lokacije.

Ambasador Srbije Zoran Basaraba (desno) u prijateljskom razgovoru sa urednikom Mosta Milanom Fogelom (levo)

Pitanje M.F: Do sada ste imali prilike da u Izraelu uspostavite nova poznanstva sa izvesnim brojem Jevreja poreklom iz Srbije. Da li smatrate da vraćanje korenima doprinosi čvršćim vezama i boljem razumevanju dva naroda?

Odgovor Z.B: Duboko verujem da očuvanje veze sa Srbijom Izraelaca koje imaju direktno ili indirektno poreklo iz Srbije doprinosi boljim i čvršćim vezama dve zemlje. Posebno se trudim da i lično održavam kontakte sa njima.

Pitanje M.F: Da li proces restitucije obećava pravedno rešenje za sve građane Srbije, pa i one u inostranstvu, mislim pre svega na Jevreje, ima li tu problema?

Odgovor Z.B: Proces restitucije je u procesu rešavanja. Uveren sam da će se to rešiti na pravedan način. Situaciju pomalo komplikuje loša ekonomska situacija u Srbiji.

Pitanje M.F: U kom pravcu će biti težište vašeg delovanja u Izraelu, ekonomiji, turizmu, vojna saradnja...?

Odgovor Z.B: Moj mandat ovde je okrenut ekonomskim odnosima, u sklopu čega je i razvijanje turizma. Ekonomski odnosi naravno pospešuju i političke odnose, koji su inače odlični. Turizam je velika neiskorišćena šansa Srbije, naročito turizam koje Izraelce posebno interesuje: banje, lutanje prirodom i provincijom,

istorijski spomenici, noćni život u Beogradu... Srbija ima obilje vodenih tokova i vode uopšte, što Izraelce, čuo sam, posebno impresionira iz razumljivih razloga.

Pitanje M.F: Mnogi od nas sećaju vas se kao automobilskog asa, da li su ta vremena iza vas, zimate li se i danas za automobilizam? - Ako se ne varam, čini mi se da je bio fića u pitanju, nacionalna klasa, bar na početku?

Odgovor Z.B: Automobilizam je lepo sećanje, naravno. Tačno, bila je u pitanju "nacionalna klasa". Automobile volim i najčešće ovde vozim sam, iako, naravno, kao ambasador imam vozača. Vožnja po Izraelu je uvek prijatna i pored puno vozača koji me podsećaju na srpske, rekao sam već.

Pitanje M.F: Vozeći kroz Izrael sigurno ste primetili koliko se pažnje posvećuje pošumljavanju...

Odgovor Z.B: Nedavno su mi ovde u Izraelu pokazali šumu kralja Petra I. Saznao sam da je to treća po redu šuma koju je u procesu pošumljavanja posle I svetskog rata zasadila KKL pomoću donacija Jevreja iz bivše Kraljevine SHS. U dogovoru sa KKL obnovljena je i premeštena spomen ploča koja će, nadam se, biti svečano ponovo otkrivena prilikom neke od predstojećih poseta zvaničnika iz Srbije. I druga šuma posvećena Karađorđevićima, za koje se zna da su bili prijatelji Jevreja u Jugoslaviji, kralja Aleksandra II, takođe će biti obeležena na isti način.

Ambasador Srbije Zoran Basaraba, za mnogobrojne goste, prilikom proslave Pravoslavne Nove godine, širom je otvorio vrata svoga doma u Izraelu

ŽRTVE UJEDINILE ŽIVE

Novi Sad – Grad Novi Sad, Srpska pravoslavna crkva i Jevrejska opština juče su zajedno obeležili 71. godišnjicu Novosadske racije, tragičnog događaja u Drugom svetskom ratu u kojem su mađarske okupacione snage likvidirale više od 4.000 civila, uglavnom Srba, Jevreja i Roma. Pored brojnih građana, komemoraciji su prisustvovali i prvi potpredsednik Vlade Srbije Aleksandar Vučić, zamenik premijera Republike Mađarske Tibor Navračič, kao i ambasadori Izraela i Mađarske u Srbiji Jozef Levi i Oskar Niković.

S broda Rečne flotile Vojske Srbije potpredsednik vlade Aleksandar Vučić (na fotografiji) i gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević položili su vence u Dunav, koji je ledenih januarskih dana 1942. godine postao masovna grobnica Novosađana.

Predstavnici Mađarske i Izraela položili su cveće na spomenik „Porodica” na Keju žrtva racije. Nakon više inicijativa, konačno je otkrivena spomen ploča na Štrandu u pomen na žrtve Novosadske racije januara 1942. godine. Ove godine komemoraciju nije pratila nijedna afera, kao što se dešavalo poslednjih godina. Valjda je zato bio i slab odziv medija?!

REKORDNA POSETA AUŠVIC-BIRKENAU LOGORU U 2012.

U istoriji muzeja prošle godine zabeležen je najveći broj posetilaca od njegovog osnivanja. Od 1, 43 miliona, najviše posetilaca je bilo iz Poljske – 446.000, Velike Britanije – 149.000, SAD – 97.000, Nemačka – 74.000, Izrael – 68.000. Tristotine edukatora - vodiča na 20 jezika obaveštava posetioce o sadržajima memorijalnog kompleksa.

„Aušvic je u poslednjoj deceniji postao jasan, osnovni spomen cele Evrope“, rekao je dr Pjotr Civinski, direktor Muzeja. „To odražava stvarno značenje istorije Šoa i drame koncentracionih logora u istoriji savremene Evrope. Raste obrazovna dimenzija ovog mesta, koja nam indirektno pokazuje izazove sa kojima se društva danas suočavaju“.

Otvorena izložba Jevrejski logor Zemun u Biblioteci grada Beograda

Povodom Dana sećanja na žrtve Holokausta, Jevrejska opština Zemun postavila je izložbu o Jevrejskom logoru Zemun u galeriji Atrijuma Biblioteke grada Beograda. U prisustvu brojnih zvanica, uvaženih profesora sa Beogradskog univerziteta, diplomatskog kora, novinara, javnih radnika i preživelih Jevreja, izložbu „Jevrejski logor Zemun – Holokaust i kolaboracija u Srbiji“ otvorio je ministar kulture Republike Srbije Bratislav Petković.

Govoreći o značaju postavke ove izložbe, ministar Petković najavio je i njenu skoru postavku u Kulturnom centru Republike Srbije u Parizu. Takođe je naglasio da prostor na kome se nalazio logor mora dobiti adekvatno obeležje u vidu muzeja Holokausta. U uvodu, prisutne je pozdravila direktorka Biblioteke Jasmina

Ninkov. Njena dugogodišnja plodna saradnja sa Savezom jevrejskih opština Srbije, posebno sa njenim doskorašnjim predsednikom Aleksandrom Nećakom rezultirala je i postavljanjem ove značajne izložbe. Nenad Fogel, predsednik Jevrejske opštine Zemun, u kratkom govoru podsetio je prisutne da je povod za izradu izložbe bila sedamdeseta godišnjica od zatvaranja Jevrejskog logora Zemun. Jevreji zatočeni u njemu bili su na najgnusniji način likvidirani. Tokom samo nekoliko meseci svi Jevreji iz logora Sajmište ubijeni su u specijalno konstruisanom kamionu, tzv. dušegupki - gasnoj

komori. Oni su tim kamionom prevoženi ulicama Beograd do Jajinaca, gde su ih bacali u već pripremljene jame. Ambasador Izraela u Srbiji Josef Levi, pozdravio je prisutne i podsetio na bliskost srpskog i jevrejskog naroda. On je istakao da osim kolaboracionista, srpski narod nije učestvovao u masovnim progonima Jevreja, uz konstataciju da su sudbine dva bratska naroda veoma slične.

Solista na violončelu Sandra Belić izvela je na početku otvaranja izložbe dve kompozicije. Izložbu je finansijski pomogao ing. Josef Žamboki, koji je za ovu priliku specijalno doputovao iz Izraela. Izložba, čiji su autori Milan i Nenad Fogel i dr Milan Koljanin, biće otvorena do 2. Februara.

ZA NICOLEJ ŠOA **NOVO!**

Osobe koje su rođene do 10 meseci nakon oslobođenja, tj. maja 1945. za Hrvatsku i Bosnu, decembar 1944. za Srbiju, imaju pravo podneti molbu za jednokratnu rentu .

Molbu treba uputiti:

- za osobe koje su stigle u Izrael do 1954 vidi niže tekst na ivritu

- za osobe koje primaju rentu od Fonda 2, th vadat hatvijot treba da se obrate i traže formular na

CLAIMS

Haarba str 8
POB 29254
65251 Tel Aviv
Tel 035194400 faks 036241056

STARO za primaocce mesečne rente **Da vas podsetimo.**

Imate pravo na

Popust na ARNONU

Oslobodjenje od plaćanja televizije

Učešće u izdacima za lečenje , za određene bolesti
Povratak ,mas ereh mosaf, za kupovinu frižidera, mašinu za pranje veša,televizora, eirkondišen, usisivač, mikser, šporet, mikrogal šporet tj kirajim, bojler, kolet i dud šemeš, dud šemeš, grejalica, radio, stereo, tost owen

To se može tražiti jednom u 10 godina

Treba tražiti formular od HAOCAR i uz potvrdu kupovine na ime podnosioca molbe poslati na adresu

הרשות לזכויות ניצולי השואה משרד האוצר

רח יצחק שדה 17

ת.ד. 57389

תל אביב 61572

טל 035682651

פקס 035682651

ozar.mof.gov.il/lishka

Za eventualna objašnjenja možete se obratiti p i s m o m:

Miriam Aviezer

Shimon ben Zvi 5

53630 Givatayim

DESET DOGAĐAJA KOJI SU NAM 2012. UČINILI ŽIVOT ZANIMLJIVIM

Piše Milan Fogel

1. Predsednik vlade je odlučio da pomogne najsiromašnijima. Kada je koaliciono izabran za premijera, u Izraelu je bilo 650.000 dece ispod granice siromaštva. Čim je video da se cifra za vreme njegove vladavine popela na 850.000, naložio je niz mera za poboljšanje materijalnog položaja najsiromašnijih. Prema nepotvrđenim vestima, nakon njegove intervencije, broj siromašne dece naglo je smanjen i sada ih ima samo 849.999.

2. Iran nam i dalje pretilo da će nas zbrisati sa mape sveta. To je stvarno zabrinjavajuće. Zato me je začudio predlog koji sam nedavno čuo: 'Ako nas oni budu gađali raketama sa bojevim glavama, mi ćemo njih gađati FALAFELIMA!' U prvi mah nisam znao kako da reagujem, a onda

sam čuo i objašnjenje. 'Narod Irana će pohrliti na ulice, jer je već u ovoj godini kod njih inflacija prešla preko 50%, sve više nedostaje hrana, pa kad se narod najede, onda će srušiti vlast koja ih je naterala da skupljaju falafele po ulici. Pogrešna logika, gladan sitom ne veruje, a kad se najede, nije ništa bolji od prethodnika.

3. Gaza - Još jedan rat je, na našu sreću, završen bez pobjednika. Hvala Bogu. Šta bismo radili da smo pobjedili, ko bi nahranio toliki narod?!

4. Obradovala nas je vest, pre nego što je Liberman podneo ostavku na mesto ministra spoljnih poslova Izraela, njegova i Bibijeva partija su se ujedinile. Pitate koja nas je vest više obradovala, Libermanova ostavka ili spajanje dve desničarske partije? Valjda obadve, nemojte da budete sitničari!

5. Zid plača – Ženama je i dalje zabranjeno da verski ritual drže kao muškarci. To što one tvrde da to nema veze sa muškarcima, nego sa obredom koji je propisan u svetim knjigama, to nikog ne interesuje. Nije sasvim jasno zašto se vlast meša u verska pitanja, kada uporno tvrdi da mi nismo verska država, ali za vreme intervencije mnoge žene su zaplakale. Ne ostaje im ništa drugo, nego da se teše da su plakale na pravom mestu – Zidu plača.

6. Duško Mihalek je sa obale Aškelona upecao svoju hiljaditu ribicu! Ako mu Zlata dozvoli, mogao bi sada da pređe na nešto konkretnije?!

7. Palestina, država posmatrač u UN – Za palestinsku državu je glasalo 138 država i 9 protiv. Stav naše vlade je jasan, prvo pregovori, onda država. Podršku našim stavovima dala je Amerika i neke važne države, bez čije podrške ne bismo opstali: Maršalska ostrva, Mikronezija, Nauru, Palau... da li znate gde se nalaze ove zemlje? Ja ne znam, ali to nije važno, šta bismo mi bez njih.

8. Cene – U 2012. zabeležen je porast cena. Političari kažu da se pozitivan trend nastavlja i u 2013.

9. Izbori – Pao mi je kamen sa srca. U 2012. počela je izborna kampanja. Konačno smo mogli da biramo manje zlo.

10. Porez – I za kraj vest koja nas je najviše obradovala. Najbogatiji ljudi u Izraelu, prvih šest meseci 2013. godine, biće oslobođeni plaćanja poreza! Kada od najsiromašnijih nemamo šta da uzmemo, onda nije pošteno da najbogatiji zbog toga trpe. Tako treba da bude, kada najsiromašniji budu plaćali porez, onda će i bogati. Najsiromašniji su se neizmerno obradovali, kažu: Daj Bože da i mi plaćamo porez!

Niste valjda poverovali da je tako nešto moguće? Ipak je sve ovo bila šala... hmm, neki mi ni sada ne veruju.

IZ ARHIVE HITAHDUTA

5. februara HOJ je napunio 78 godina
U skraćenom obliku donosimo dokument koji je registrovan pod brojem B- 102 Hitahdut Olej Jugoslavije, 31. Januar 1935.

Pripremila Miriam Aviezer

Pripremni odbor

Konstituirajuća skupština održat će se u utorak, 5. februara u 8 i pol uveče u prostorijama Hotel Allenby, Allenby 92a.

Molimo Vas da toj skupštini neizostavno i tačno prisustvujete te da pozovete sve olim iz Jugoslavije. Napominjemo da je dovoljan broj sjedala obezbeđen.

Sa cionskim pozdravom,
Za pripremni odbor,
Inž. Ljud. Freundlich v.r.
i Nada Spiegler

I tako je 5. Februara 1935 g. osnovan Hitahdut Olej Jugoslavije .To prvo zasedanje vodio je Nisim Baruh, koji je stigao tzv" kapitalističkim certifikatom" g. 1933 iz Bitolja. On je otvorio u Jafi malu fabriku za mušku odjeću koja se kasnije pretvorila u veliko preduzeće sa izvozom NIBA. Pored Ing Freundlicha, bivšeg predsednika jevrejske opštine Osijek, koji je stigao u zemlju 1934. i Zagrebčanke Nade Spiegler u odbor su ušla sledeća lica: Sarajlija Herman Landberg, limar, Emil Sojher, bravar koji je došao u zemlju sa ansamblom jevrejskog pevačkog hora LIRA i ostao ovde, Pesah, o kojem, nažalost, skoro ništa ne znamo, Bitoljčani Jichak Mešulam i Alboher, oboje zaposleni kod Solel bone, Beogradjanin Farkić, stigao u zemlju 1933. i otvorio praonicu rublja u Tel Avivu, Ing. Avram Werber, hidrolog iz Slavenskog Broda, koji je radio za Sohnut i bio u službi britanske mandatorne uprave. Kasnije su kooptirani Albert Gaon, štampar iz Sarajeva, kao blagajnik, a ing Zvonko Rosenberg, kao tajnik udruženja. Za prvog predsednika izabran je Ing Freundlich koji je ostao na toj dužnosti do 1942. promenivši ime u Jehuda Adiv, osnovao je i vodio u Izraelu preduzeće za povijanje građevinskog gvožđa SIGMA. Naslijedio ga je Lav Štern, prvak opštih cionista iz Zagreba. Iste godine, tj. 1935. osnovan je u Jerusalemu snif, podružnica, za čijeg prvog predsednika j

izabran Dr. Šlomo Levi, koji je bio uvek obljubljen medju olimima, istakao se kao muzičar i omladinski rukovodioc od koga su

olimi naučili prve hebrejske pesme. On je vodio jeruzalemski snif do g. 1944, naovamo snif su vodili prvo Jozef Maestro, pa zatim Laci Štern. Bilo je u to vreme u Jeruzalemu oko 60 članova, većinom bivših Monastriljija, tj Bitoljčana.

U Haifi je otvoren snif Glavnom skupštinom 14. Maja 1936, ali nema o tome pisanog dokumenta. Vjeruje se da je u to vreme, do II Sv. rata, bilo u Erecu 1500 Jevreja iz tadašnje Jugoslavije, raštrkanih po gradovima, kibucima i mošavima. Tada je bilo relativno malo gradskog elementa iz Jugoslavije, jer je alija bila prvenstveno halučka, usmjerena u Bejt Šearim. Potomci tog neuspelog pokušaja pojedinačnog naseljavanja od 1925. do 1927. godine, ostali su većinom u poljoprivredi, a neki su otišli u Nes Cionu i Hederu. Zatim je došla prva alija Hašomer hacaira, koja je bila medju osnivačima kibuca Šaar Haamakim, pa druga šomerska grupa smeštena u kibucu Gat, te jedina grupa Thelet Lavan koja je stigla sa 40 porodica 1941. Ostaci i potomci te grupe nalaze se u kibucu Afikim. Po gradovima mogli su se ukoreniti, u to doba, samo zanatlije ili imućniji privrednici s minimalnim kapitalom od 1000 engelskih funti. Medju takvim useljenicima spomenut ćemo samo Dr Žigu Bauera, koji je došavši u Palestinu 1939. napustio medicinu, postao seljak i u novom naselju Kfar Šmarjahu uredio moderni kokošnjak, postao stručnjak u peradarstvu, a njegove kćerke su s vremenom otvorile tvornicu vrsnih sireva NOGA. Drugi, Alfred Platzner, privatnik, postao je kasnije direktor osiguravajućeg društva HASNE u Tel Avivu. Rad Hitahduta bio je usmeren uglavnom u potražnji posla, upućivanju i potpomaganju tadašnjih olima. Kad je izbio rat u Evropi, Hitahdut je bio u stalnom kontaktu sa Sohnutom, sa Vaad hahacra. HOJ je uspeo da se iz sabirnog fonda jišuva obezbede sredstva i da se pošalje 3 tone odjeće, 600 pari novih cipela, i rublja Jevrejima u Jugoslaviji.

Juna. 1943, u Haifi je odžana skupština. Tom prilikom je Dr Leo Steinfeld, tj Arije Omri održao impresivan govor, istakavši solidarnost s braćom i sestrama iz okupirane otadžbine. Godine 1944. došla je grupa od 176 olim, izbeglica, preko Barija. Na čelu HOJ bio je tada dr Cvi Rotem, koji je uzeo učešće u brizi i radu na smještaju tih grupa.

Tada je HOJ čak imao svoje prostorije, tj dve sobe s telefonom u ilici Lilienblum br 33 u Tel Avivu. Tu je 10 avgusta 1944. održana Glavna skupština HOJ.

Do tada komunikacija medju članovima i snifovima bila je dosta slaba u nedostatku prostorija, te su se sastanci održavali po kafanama ili dobrotom drugih udruženja i bez vlastitog štampanog organa. Veza se održavala Cirkularima, koji nisu numerisani ili Okružnicama. Okružnica bez datuma na kojoj je netko napisao Primljeno 16.XII 1945 nas obavještava izmedju ostalog o krizi udruženja. Ovako počinje tekst: „Okolnosti da se nismo javljali našim članovima ne znači da se nije radilo... Naprotiv, iako nismo imali svoje prostorije radilo se. Svaki od nas znade da treba nešto poduzeti, naročito u pomoći novim olim.... Nakon diskusije došli smo zaključka da naše udruženje ima svoj raison d etre, no pod teretom vlastitih teških problema svatko je sklon vjerovati da nitko nema za nj razumjevanja“.

Mogli bismo zaključiti da se od 1935. pa sve do danas u bivstvu ništa nije promjenilo u opstanku Hitahduta.

I mi danas, bez prostorija, bez sekretarice, nastavljamo volonterski da održavamo naš HOJ, vjerujući da on ima svoj RAISON D ETRE.

KNJIGE POKLONJENE ARHIVU "EVENTOV"

Detaljne informacije i spisak knjiga dobijenih od 2000. godine do danas možete videti na sajtu HOJ – hitahdut.com Knjige mogu da se dobiju poštom na čitanje; molimo da se vrate na isti način.

Ovo su samo neki od autora koji su u pomenutom periodu darivali svoja dela: Ženi Lebl, Ana Šomlo, Miriam Steiner Aviezer, Danilo Fogel, Eliezer Papo, Rely Alfandari PARDON, Danko SAMOKOVLJA, Branko POLIĆ, Zora DIRNBACH, Sandra BILETIĆ i Amira HUJDUR, Milan Fogel Čikar, Harvey SARNER i mnogi drugi.

I AMERIKANCI IMAJU MRTVO MORE! ALI NE DOVOLJNO...

Nisim Mandil nam je poslao fotografiju koju je snimio pored San Diega na jezeru Salton Sea. Na obali se vide velike naslage soli, isto kao i kod nas na Mrtvom moru, ali ptice govore da njihovo Mrtvo more nije dovoljno mrtvo, u njemu ima riba!

Šmuel Schlesinger

Piše Miriam Aviezer

Šmuel Ivan Schlesinger, Zagreb, rođen 28.5. 1935, sin Erwina i Katarine, rođene Spoljanic. Pradjed, Samuela Podvinsky, pl., bio je jedan od najbogatijih posjednika Slavonije. Njegova su se zemljišta sa pašnjacima, livadama i šumama prostirala na području između Slavenskog Broda-Podvinja-Virovitice. Djed Podvinsky bio je veoma omiljen i popularan kako među seljacima tako u otmenom svijetu. U svojem je domu vodio dinamičan kulturni život i priredjivao susrete sa piscima, novinarima poznatim ličnostima iz javnog života što je bilo za intelektualce iz manjih mjesta prava duševna hrana. Kod Podvinskih čulo se mnogo muzike kako klasične tako i operete, priredjivali su kamerni koncerte i više puta bi bio gost i poneki operni pjevač. Sve je to imalo snažan utjecaj na Erwina koji je od malih nogu zavoljeo muziku. Još kao mladić prešao je da živi u Zagreb, studirao na Trgovačkoj akademiji, ali njegova ljubav za muzikom dovela ga je do Akademije za muziku u Zagrebu gdje je učio pjevanje uz podršku mnogih prijatelja koji su ga

bođrili, ponajviše tadašnje operne dive Marjane Radev, koja je poput profesora na akademiji, vidjela u Erwinu velikog opernog pjevača. O tome svjedoči i pismo Marka Uskovića, profesora na akademiji za muziku, koji je 1934. napisao: "Erwin Schlesinger u posjedu je krasnog lirskog baritone kao predestiniran za talijanske opere. On mora da dokonča svoju naobrazbu, koja je dosad u najboljem razvitku. Pojava je simpatična i njegov se glumački talent u školi sve više ispoljava. Ako će biti marljiv i ustrajno raditi, siguran sam da mu predstoji prvorazredna operska karijera".

U to vrijeme je oženio Katarinu Spoljarić te radio na više mjesta, no to ga nije sprečavalo da se u potpunosti posvijeti učenju, bio je marljiv i ustrajan, kao što se to od njega očekivalo. No, upravo kad je trebalo da započne karijeru kao lirski bariton u zagrebačkoj operi, buknuo je rat. Protužidovski zakoni zatvorili su mu vrata na samom početku. Sve je prekinuto. Zahvaćen je vrtlogom rata; odvođenja bliskih rođjaka u ustaške logore, oduzimanja njihovih kuća, jedna u Zvonimirovoj, druga u Radićevoj u Zagrebu, otpuštanja sa posla. Našli su se na ulici.

Blistava karijera budućeg lirskog baritona u zagrebačkoj operi je prekinuta. Trebalo je spasiti goli život i pobrinuti se za bezbednost porodice, koja se povećala sa dva člana, sinom i kćerkom. Sa suprugom, šestogodišnjim sinom Ivanom i malom Netom skrivali su se jedno vrijeme na raznim mjestima, preživljavajući se prigodnom i vrlo skromnom zaradom koju je Erwin dobivao kod sve malobrojnijih prijatelja.

Posle rata opća atmosfera i stil života u potpunosti je promjenjen i nije se moglo nastaviti onim što si započeo prije rata. Trebalo se preorijentirati, promijeniti klimu, započeti sve na novo. Odlučili su se, kao većina Židova, iseliti. Godine 1948. došli su u Izrael. U velikom sanduku, tzv liftu uz svu prtljagu bio je i klavir. Nadali su se da će im to donijeti zaradu. Erwin je davao tu i tamo časove klavira ali od toga se nije moglo živjeti. Erwin je prihvatio svaki posao, bio je manuelni radnik, pa čak i nosač. Kćer i sin otišli su u kibuc. Ivan, koji je u Izraelu postao Šmuel ostao je u kibucu sve do 1953. Vrlo brzo se adaptirao i prihvatio način života Sabres, (to je plod kaktusa koji je iz vana pokriven bodljikama, a unutra skriva sladak, sočan plod. To je simboličan naziv za Izraelca). Roditelji su poboljevali, živjeli veoma skromno, te je Šmuel napustio kibuc i došao da živi sa njima u Lod da im malo pomogne. Majka je dobila rak, morali su prodati klavir da plate njeno liječenje i jedva su preživljavali. Šmuel se upisao u večernju

gimnaziju kako bi mogao preko dana da radi i izdržava roditelje. Bio je visok i stasit, voleo je sport i počeo je da igra košarku za Makabi Tel Aviv morao je imati specijalne trenerke pa je pješačio 40 km od Loda do Tel Aviva kako bi uštedio novac za trenerke. Šmuel je vrlo brzo postao omiljen i popularan igrač košarke za Makabi Tel Aviv. Ta kratka sportska karijera prekinuta je odlaskom u vojsku.

Već u vrijeme redovnog služenja vojske bio je zapažen od strane svojih starešina jer je svaki, pa i najmanji zadatak prihvaćao vrlo ozbiljno i uz punu koncentraciju prilazio realizaciji. To je dovelo do toga da su ga nakon odsluženja vojnog roka pozvali od strane Ministarstva odbrane da radi za njih. Njegov prvi zadatak bio je pakovanje robe koja se slala brodovima u razne krajeve svijeta. Bio je to naizgled vrlo banalan posao. Šmuel se latio posla vrlo seriozno. Najprije je tragao za dobrim adekvatnim sanducima, mjerio je obim dasaka, njihovu težinu u poređenju sa robom koju će pakovati, proučavao način podizanja sanduka i mjesto u ladjama gdje će smestati sanduke. Pokazalo se da je taj ozbiljan prilaz zadatku bio početak jedne blistave karijere. Sanduci koje je Šmuel pakovao svi su stigli na odredište, dok su se mnogi drugi vratili oštećeni. Već u 20toj godini javno je pohvaljen. Ovaj ga je posao vezao za carinu te je preselio u Eilat gdje je dobro proučio način djelovanja carine i carinjenja, a uporedo je studirao poslovnu administraciju. Roditelji su umrli jedan za drugim pa ga ništa više nije vezalo za Lod. Tragao je za mjestom gdje bi se nastanio i našao adekvatan posao.

Luka Aždod bila je u razvitku i 1966. zasnovana je luka i Šmuel je video tamo svoju budućnost. Banka Diskont je u to vrijeme nudila zajmove za investiciju gradnje luke i lučkih skladišta. Šmuel je zatražio zajam od 20.000 lira. Nije imao nikoga da garantira za njega, njegov rad u Ministarstvu i carini bili su jedini monitini za garanciju. Dobio je zajam. Kupio je zemljište van luke i tamo sagradio magazin za robu koja čeka da bude ocarinjena. Bio je to prvi magazin te vrste u zemlji, koji je dobio naziv Ashdod Bonded Ltd. Vratio je dug banci, učetvorostručio površinu prvobitnih magazina i krenuo na veliko.

Danas je Šmuel Schlesinger vlasnik i direktor najvećih carinskih magazina, kroz koje prolazi više od 50% izvoza i uvoza Izraelu. Uspostavivši odlične poslovne i osobne veze sa vodećim biznismenima u svijetu doprinjeo je bilateralnim odnosima između Izraela sa mnogim zemljama. Kao počasni konzul Hrvatske u Izraelu i osnivač Lige prijateljstva Izrael Hrvatska uspostavio je

mnoge vrlo važne i dragocjene kontakte na poslovnom polju.

Šmuel nikada nije zaboravio odakle je došao, često posjećuje Hrvatsku, potpomaže ustanove koje se bave muzikom i ovekovečuje uspomenu na svojeg oca, koji nikada nije ostvario svoj san, postati operni pjevač. Nije zaboravio ni put kojim je prošao do onoga što ima danas. Šmuel brine prvenstveno za svoje radnike, kojih ima jako mnogo, osim dobre plate i svih socijalnih prava on brine i za budućnost njihove djece. U osobnom je kontaktu sa svojim ljudima i njihovim familijama, poznaje prilike u kojima žive, daje stipendije djeci i brine za njih kao otac. Dirljivo je posmatrati kad se jednom godišnje okupe svi oko bazena njegove vile. Djeca mu trče u susret, majke ga grle, a starice sa hodalicama ljube mu ruke i zahvaljuju.

Šmuel ima i svoju familiju, kćerku koja se bavi filmom i sina koji će biti njegov nasljednik i ...unuka.

U svom domu ugošćuje i priređuje koncerte za muzičare iz svih krajeva bivše mu domovine iz Hrvatske, Srbije, Slovenije, Bosne, Crne Gore, Makedonije, Kosova. Koncerti su posvećeni Erwinu Schlesingeru, a inspirisani pradjedom Podvinskim koji je prije više od 100 godina u svom impozantnom domu u Slavonskom Brodu priređivao takve koncerte. Šmuel čvrsto vjeruje da će muzika srušiti sve barijere.

PORODIČNA VEST

Silva Elazar, kćerka Alenke i Mirka Elazara, 15 juna 2012. sa uspehom je položila pravosudni ispit i dobila titulu advokata. **Silva i Erez Rubinov**, sin Sjume i Rozi Rubinov, venčali su se 10. oktobra prošle godine.

Čestitamo i mladencima poklanjamo ovu šalu: Rivka Baumgarten upala je u advokatsku kancelariju.

„Hoću razvod!“

„Razvod?“, upitao je šokirani advokat.

„Da, dobro si me čuo sinko“.

„Gospođo Baumgarten... koliko vi imate godina?“, advokat se trudio da bude pažljiv.

„Devedeset!“

„A vaš muž?“

„Devedeset i dve, sledećeg meseca“.

„Dobro... a koliko dugo ste u braku?“, upitao je advokat ne verujući.

„Sutra će biti sedamdeset“.

„Sedamdeset godina i sad tražite razvod?!“

„Sinko“, reče Rivka, „što je dosta, dosta je!“

RATNI PUT Dr ICHAKA REMERA

Piše Dina Remer

Kad su Nemci okupirali Jugoslaviju 1941. severni deo Vojvodine – Bačku, dobili su Mađari (Mađari su bili saveznici Nemaca). Na okupiranoj teritoriji, u gradu Novi Sad živeo je Đuro - Ichak sa svojom porodicom. Kao Jevrejin, izbačen je sa 15 godina iz škole. Posle nekog vremena počeo je da uči stolarski zanat i radio je 3 godine kao stolar. U aprilu 1944. Mađari su pokušali da raskinu savez sa Nemcima i rezultat toga je bio da su Nemci okupirali Mađarsku. Tada su doneti mnogi propisi protiv Jevreja: Žuta zvezda, zabrana odlaska u školu, veoma velike novčane obaveze za jevrejsku opštinu i drugo. Posle mesec dana, svi Jevreji Novog Sada sakupljeni su u Sinagogu i odatle su prebačeni u Baju, u Mađarsku, a dozvoljeno je bilo da se ponese samo malo stvari. Smešteni su u jedan ambar - žitarski magacin, u kome se puno ljudi našlo na veoma malom prostoru. Nakon nekoliko dana, Nemci su naredili da svi koji imaju neku kvalifikaciju, zanat, izađu u dvorište, (šnajderi, obučari, stolari i drugi), Prijavilo se ukupno 16 osoba, a među njima je bio i Ichak. Svako jutro odvođeni su na rad u SS kamp. Svako je tamo radio svoj zanat i posle podne su ih vraćali u geto njihovim porodicama.

Jedan dan u podne, pojavio se na njihovom poslu komandir SS i rekao da su svi Jevreji iz geta odvedeni na železničku stanicu i on je došao da odvede „svojih“ 16 Jevreja da potraže svoje porodice. Samo jedan čovek je našao svoju ženu i dvoje dece, jer su već mnogi vagoni sa Jevrejima otpremljeni za Aušvic. Šesnaest Jevreja, zanatljija, ostalo je bez krova nad glavom, bez stvari i dodeljena im je jedna velika soba sa krevetima, gde su bili smešteni. Odatle su odvedeni u jedan magacin gde su dobili lični pribor: mašinicu za brijanje, četkicu za zube, peškiri i sve što je potrebno za svakodnevni život. Dobili su SS uniforme sa trakom na rukavu na kojoj je pisalo: „Radi u službi SS“. Tri puta na dan su dobijali hranu od Nemaca. Radili su 9 sati i odnos prema njima je bio veoma human.

Kada su se Rusi približili Baji, nemačka jedinica, zajedno sa 16 Jevreja, povlačila se u pravcu Austrije. Na putu za Austriju, u jednom selu, zastali su da se odmire i tada su doživeli teško bombardovanje. Nemci i Jevreji su zajedno potražili zaklon.

Ichak je ušao jedan ambar. Kad je prestalo bombardovanje, Nemci su pozvali sve Jevreje da

se popnu na kamione i nastave dalje. Ichak nije izašao iz ambara. Skinuo je SS uniformu, a ispod uniforme je imao građansko odelo. U roku od jedan do dva sata, pojavili su se ruski vojnici, to je bio njegov dan oslobođenja. Mahao je rukama i rekao ruskim vojnicima da on nije ni nemački, ni mađarski neprijatelj, nego Jevrejin. Prišao mu je jedan ruski oficir i šapatom rekao da je i on Jevrejin, i da bi bilo bolje da to sakrije, jer Rusi ne vole Jevreje.

Ichak je neko vreme lutao putevima dok nije stigao u Novi Sad, koji je već bio oslobođen od strane jugoslovenskih partizana. Odmah se pridružio partizanima. Jednog dana, njegova jedinica poslata je u jedno nemačko selo da žitelje sela odvedu u logor - na tom području je bilo puno sela u kojima su generacijama živeli Nemci.

Tog dana je bilo tačno godinu dana od kada je Ichak i njegova porodica odvedena u logor u Baji. U selu je bilo Nemaca koji su tražili milost. Jedan od njih obratio se Ichaku i sklopljenim rukama preklinjao za milost. Ichak mu je odgovorio: „Da znaš, ja sam Jevrejin!“ Namac je zanemio.

Posle dva, tri meseca, doznao je Ichak da je cela njegova porodica: roditelji, sestra, dedovi i bake, stradala u Aušvicu.

Ichak Remer uselio se u Arc 1948. godine

ALOJZIJE STEPINAC – SPASILAC

piše Mira Levi

Alojzije Stepinac rođen je početkom dvadesetog stoljeća u selu Krašić. To je selo u blizini Jastrebarskog i Karlovca. Ugledna porodica i pobožni katolici, kao i svi stanovnici u tim krajevima. Bio je običaj da u svakoj porodici jedan sin uči da bude pop. Tako je Alojzije – u selu su ga zvali Lojzek – po običajima i nalogu oca, trebao učiti za popa. On to nije hteo pa mu je otac zapretio, ako neće, da će kod Spitzera nositi vreće... tako je ipak otišao da uči za popa.

Taj Spitzer Oskar bio je najstariji brat moga oca i živio je u Krašiću. Imao je veliko imanje, bio je u prijateljskim odnosima sa svim stanovnicima, a posebno sa familijom Stepinac. Kada je Alojzije ustoličen za nadbiskupa, na toj velikoj svečanosti bili su pozvani svi ugledni ljudi, seljaci u narodnim nošnjama, tako i Oskar sa svojim sinom Srećkom. Moj stric Oskar sjedio je na počasnom mjestu kraj Stepinca.

Kada se rodila endehazija, Stepinac je obećao mom stricu arijevsko pravo. Moj se stric, manje više, kretao slobodno, Zagreb, Jastrebarsko, Karlovac. Uvijek ga je neko pratio da ga čuva, odnosno, da bi ga sačuvao od ustaša.

Moj stric nikad nije dobio arijevsko pravo. Sredinom 1942. godine došle su iz Zagreba ustaše i odveli Oskara i njegovog sina u Jasenovac. Ženu i kćerku ubili su u Krašiću. Nakon rata su mi pričali da u to ubojstvo nisu bili upleteni meštani. Da li je to tačno, nisam sigurna, ali sam sigurna, ako Stepinac nije mog strica i familiju uspjeo spasiti, onda nikog nije mogao ili htio spasiti.

Korak do sveca - Stepinac i ustaški vođa Ante Pavelić

MOJ OTAC NA GOLOM OTOKU

Piše Višnja Kern

Nisam čitala prve tri knjige Goli Otok, Dragoslava Mihailovića, koji je i sam bio tamo zatočen. Knjiga četvrta, Goli Otok, od istog pisca, u kojoj je opisana smrt moga oca (saznala sam zaslugom Eve Nahir), kojemu ni groba ne znamo, potakla me je da napišem ovaj kratak izvod koji se odnosi na njegovu smrt, a bila je slična smrti mnogih zatočenika Golog Otoka tih vremena.

Svjedočanstvo je pokojnog slikara Alfreda Pala, bliskog prijatelja moje obitelji.

".....rekao si dva do tri čoveka je umiralo dnevno?"

"Da. Dok sam ja bio tu gore, jednog dana su dvojica umrla od sunčanice i kraj mene je umro jedan čovjek za kojeg sam tek kasnije shvatio ko je.

Možda nije imao više od trideset kila. Ležao je na trećem krevetu od mene.

Ja sam ga vidio, ali nije mi se činio poznat".

Međutim, kad bi neko umro onda bi se zapisalo ko je, što je.

Gde bi se to zapisalo?"

Ovaj Mula je govorio naglas i u neki teftar je zapisivao.

"Za ovoga se sjećam, dok se drugih ne sjećam kako su se zvali, kako ih je Mula zapisivao, osim za jednog profesora iz Novog Sada, Jankovića. " Ajde, kaži ga...E, umrla i ova banda. Kako se ono zove? Ej, e, e. Lju...Kern Ljudevit".

"Kern Ljudevit je moj dobar prijatelj. Bili smo skupa u partizanima, bili smo skupa u logoru u Kraljevici i na Rabu. Ja njega nisam prepoznao. On je tu umro od tuge, mršav, kost i koža. I tada sam zapravo shvatio da je to užasna situacija.

On je ispričao neki vic, a bio je vojni službenik. Zbog tog vica išo' je pred vojni sud gdje je dobio 3 godine. Kao lakši slučaj, poslali su ga na Goli Otok (sa Grgura), gde, e to nikako nije mogao da shvati što se radi".

"Poslije raspitivanja od ljudi koji su bili s njim u baraci, saznao sam da nije mogao da se snađe. Stalno je plakao za svojom djecom. Imao je troje djece – jednu curicu ranije (to sam ja, Višnja) i nakon što je bio osuđen, rodila mu je žena dvojke (moje sestre, Mirjana i Nada). Ja sam s tom ženom bio jako dobar. Bili smo i prije logora u Kraljevici svi zajedno, u Crikvenici. To su bili famozni ljudi".

"On je stalno držo' pred sobom sliku svoje kćerke Višnje i svoje žene, i plako'.

Kad je neko bio ovakav, počeli bi ga zajebavat, 'zezat', no na rad nije mog'o....

Bio je ranjen za vrijeme rata u lakat, imao je čak lakši rad. A kako je bio tako mekušan, nije mogao druge da tuče, bojkotovali su ga nekoliko puta, dok na koncu nije svršio u bolnici. Umro je od tuge – nije mogao da jede, da pije, ništa. U stvari uvenuio je – razumiješ".

Eto, tako je završio moj tata mjeseca Maja 1951. godine, a mama je ostala sama sa mnom, 5 godina starom i mojim sestrama, blizankama u dobi od 3 godine.

"Drugi slučaj koji sam zapamtio bio je slučaj Janković, koji je bio pretučen i zagušio se u vlastitoj povrački. Povraćao je ležeći na leđima. Nije mogao da se pokrene, do te mjere je bio pretučen. I kako je povraćao, ugušio se, a bio je snažan, jak čovjek."

9. srpnja 1949., iz svih krajeva bivše Jugoslavije na Goli otok u sjevernom Jadranu dopremljeno je 1200 političkih zatvorenika i tako je utemeljena najzloglasnija poslijeratna kaznionica. Logorašima se uglavnom predbacivalo da su pristaše Rezolucije Inform-biroa, odnosno simpatizeri Staljina, te su bili slani na Goli otok na "preodgajanje" koje se provodilo raznim metodama mučenja.

O samom Golom otoku još do kraja nije utvrđena povijesna istina. Kad su u pitanju mrtvi spominju se podaci od 400 do 4.000 žrtava, a kad je u pitanju broj zatvorenika govori se o njih 16.000 pa sve do 32.000 koliko ih je, po nekim izvorima, od 1949. do druge polovice pedesetih bilo zatvoreno iz političkih razloga.

Zvanične procene govore da je kroz logor na Golom otoku prošlo 15.173 muškarca, a na Svetom Grguru 928 žena, nezvanične procene kažu mnogo više – danas je ovaj kompleks ucrtan kao turistička atrakcija

ANTISEMITIZAM I DRUŠTVO

HITLER GAY!

Tvrđi kontroverzna ili pseudo naučnica, kako je nazivaju udruge iz Hrvatske

Iz hrvatske štampe

Opoziciona HDZ pozvala je Judith Reisman iz Amerike, nazovi seksologa i anti-semitu, da govori u hrvatskom Saboru. Najava njenog gostovanja izazvala je negodovanje među građanskim inicijativama i udrugama. Josip Leku, iz Pokreta za sekularnu Hrvatsku, pozvao je predsjednika Sabora da zaštiti dignitet najviše institucije u Hrvatskoj. Slično pismo uputile su još neke udruge. Nazvavši Judith Reisman pseudoznanstvenicom, udruge su u pismu izrazile zgroženost najavama da će osoba poznata po tvrdnji da je njemački homoseksualni pokret stvorio nacizam i holokaust gostovati u zgradi Hrvatskog sabora. Predsednik HDZ-a Karamarko potvrdio je dolazak Reismanove po njihovom pozivu. „Bože dragi“, kaže Karamarko. „Zar će nam SDP u Saboru odlučivati kako ćemo razmišljati o nekom problemu“. *Rekli bismo da nije problem razmišljati, nego obrnuto, ne misliti o posledicama podrške u javnom nastupu osobe, koja je često negirala ili umanjivala posledice Holokausta.(prim.ured.)*

Reisman je u radikalnim konzervativnim krugovima postala popularna zbog tvrdnji da su za pojavu nacizma najodgovorniji nemački homoseksualci okupljeni oko Hitlera, koji je, po njenom mišljenju, takođe bio homoseksualac. *Možda je to za Reismanovu opravdanje, ali onda moramo da se upitamo kakav je naučnik, kako se ona predstavlja, koji iznosi tako blesave tvrdnje.(prim.ured.)*

AUSTRIJA - ANTI-SEMITIZAM

Austrijski jevrejski lider Oskar Deutsch upozorava na rastući anti-semitizam. Broj incidenata udvostručen je u 2012. u odnosu na prethodnu godinu - 71 incident 2011. godine, 135 zabeleženih incidenata 2012.

Oskar je takođe skrenuo pažnju na povećan broj jevrejskih imigranata u Austriju iz Mađarske, zbog rastućeg anti-semitizma u toj zemlji.

ANTI-SEMITIZAM I TAMO GDE GA NEMA?

J-Post

Tuvia Tenebom, novinar i pisac, koji je pisao o anti-semitizmu u Nemačkoj, zatražio je otpust Volkharda Kniggea, direktora memorijalnog centra logora Buhenvald, zbog njegove anti-semitske izjave, da su Jevreji trebali da osnuju državu u Ugandi umesto što su osnovali državu Izrael u Palestini. Moramo priznati da ideja nije nova, ali ona, kao konačno opredeljenje, nije prihvaćena na Cionističkom kongresu u Bazelu. Tu ideju su predložili Jevreji, a ne anti-semiti. Naravno, u današnjim okolnostima takva izjava ima sasvim drugu konotaciju. Uostalom, mi smo demokratska zemlja i svako ima pravo da kaže svoje mišljenje, pogotovo što direktor memorijalnog centra Buhenvald osporava da je to rekao. Uzgred, Tuvia optužuje direktora centra da je često posećivao Uganda bar u Jerusalimu, aludirajući na njegov anti-semitski stav. U svom pismenom obraćanju Jerusalem Postu, u svoju „odbranu“ Volkhard Knigge navodi da je oženjen Jevrejkom, čiji roditelji žive u neposrednoj blizini Uganda bara u Jerusalimu, mestu gde se okupljaju slobodoumni izraelski umetnici. Nismo uspeli da nađemo dokaze da su ti umetnici anti-izraelski raspoloženi.

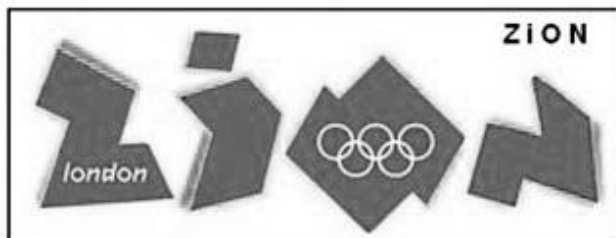
OVO JE ANTI-SEMITIZAM!

Jedan od logoa zvanično korišćenih na Olimpijskim igrama u Londonu.

Izgleda li vam ovaj logo kao slagalica?

Pogledajte odgovor ispod...

Kada malo ispremeštaju cifre, onda se dobiju slova onako kako to vide anti-semiti!

IZRAEL - SLOBODNA ZEMLJA

Freedom House, sa sedištem u Americi, napisao je u svom godišnjem izveštaju – izveštaj za 2012. godinu – da je Izrael jedina „slobodna“ zemlja u regionu. Rangiranje je izvršeno u oštrm kontrastu sa tvrdnjama kritičara – domaćih i stranih – koji tvrde da su jevrejske državne vrednosti u stalnom opadanju. „Izrael ostaje *jedina* slobodna zemlja u regionu“, zaključak je u izveštaju koji je objavljen pod nazivom „Sloboda u svetu 2013. godine“.

MUSLIMANSKA BRAĆA I VEHABIJE ARAPSKO PROLEĆE PRIPADA PROŠLOSTI

Iz strane štampe

Sredinom osamnaestog veka, putujući prorok Ibn Abd el Vehab okuplja oko sebe šaku pristalica i s njima kreće na pohod kroz Arapsko poluostrvo, terorizuje muslimansko stanovništvo koje se suprotstavlja njegovom učenju "prvobitnog religioznog zajedništva", uvodi "zakon mača" za "otpadnike" od vere (Šiiti, Suniti i Sufiti), skrnavi groblja, ruši lokalna svetišta, ubija, pali i kamenuje. Kada jednog dana zaluta u oazu siromašnog šeika Muhameda Ibn Sauda, El Vehabova bitka za "čistoću vere" dobija novu aktivnu dimenziju, u kojoj prvi dolazi do bogatstva, drugi do moći. Ibna Saud po svom imenu daje naziv danas jednoj od najjačih država na Arabijskom poluostrvu – rođena je Saudijska Arabija. Moć države raste kada su u toj zemlji otkrivene ogromne rezerve nafte. Vehabije dobijaju materijalnu potporu i šire vehabizam širom sveta.

Saudijska Arabija je težište svih radikalnih islamskih ideologija. Tu bi na prvom mestu bila 1928. godina, kada je u Egiptu osnovana organizacija "Muslimansko bratstvo", čiji je utemeljivač el Bana tumačio Džihad kao "Industriju smrti", pod čim je podrazumevao da "pravi Musliman voli Smrt više nego Život", te da su "samo mučenici pravi Muslimani".

Tu je i primer nekadašnjeg Velikog jerusalimskog muftije el Huseinija, čije nasleđe

i dalje živi među novim generacijama: 1939. godine on se preko braće Hes nudio Hitleru kao partner u "konačnom rešenju jevrejskog pitanja". "El Huseini je bio do te mere vatreni Hitlerov obožavalac, da je konačno uspeo da dobije poziv da poseti Hitlera u njegovoj berlinskoj kancelariji. Hitler ga je primio, ali je odbio da se rukuje, činjenica koju El Huseini nije uspevao da shvati, budući da je njegova ideološka platforma bila religiozna (antijudaizam), dok je Hitlerova bila rasna (antisemitizam)", opisuje Laj male muke Velikog jerusalimskog muftije. Totalitarna vehabitska utopija postala je danas poslednja nada mnogih Muslimana, a Ibn Abdul el Vehab, moderni prorok dvadeset i prvog veka, tvrdi Mihael Laj sa Instituta za politiku i religiju pri Univerzitetu Insbruk i objašnjava da je politička vlast Muslimanskog bratstva bila do sada ograničena na Hamas u Gazi, ali od "Arapskog proleća" njihov uticaj eksponencijalno raste u arapskom svetu.

"Teroristi su kidnapovali revoluciju", žali se Ramsauer u knjizi "Sa Alahom na vlast". Dovoljno je baciti pogled na Tunis i Kairo, da bi se shvatilo da oni koji profitiraju od revolucije, nisu oni isti koji su je podigli.

Pot u svojoj knjizi "Bitka za arapsku dušu" pokušava da održi veću emotivnu distancu prema sagovornicima, ali na kraju i on gubi živce: "Pogled Muslimanskog bratstva na društvo, državu i ljude poseduje kvalitet iritirajućeg totaliteta. Ne treba imati nikakve sumnje kako će izgledati država koje se oni dohvate".

RELIGIOZNOST U SVETU 2012. GODINE

Istraživanje – Gallup International

Ispitano je više od 50,000 muškaraca i žena iz 57 zemalja sa svih kontinenata, a rezultati su upoređeni sa podacima dobijenim 2005. godine. Pitanje je glasilo: Da li možete da kažete za sebe da ste religiozna osoba?

Ispitanici su svrstani u 4 kategorije: religiozni, nereligiozni, ateisti i ne znam. Kakva je razlika između nereligioznih i ateista? Da ne bismo zašli u sferu filozofije, bolje da ne tražimo odgovor na ovo pitanje, jer bi lako moglo da se desi da su i ateisti religiozni, odnosno da veruju da ne veruju, a ako veruju i oni su vernici?! Možda je i bolje tako, jer ako bismo sabrali nereligiozne, ateiste i one koji ne znaju (oni koji ne znaju očigledno nisu religiozni čim se misle da li Bog postoji)

dobijamo da je preko 40% posto ljudi u svetu nereligiozni.

Svetski prosjek na uzorku od 51.927 je 59% religiozni, 23% nereligiozni, 13% ateisti i 5% ne znaju.

Rezultati pokazuju da je religioznost veća kod siromašnijih nego kod bogatih. UTEHA: U odnosu na 2005. rezultati ankete jasno pokazuju da je religioznost 2012. u 39 zemalja opala. Pitajte zašto UTEHA? Pa zato što to, verovatno, znači da je svet postao bogatiji! M.F.

Ovo interesantno istraživanje možete pogledati na Gallup Poll - website: www.Gallup-international.com

ISUS HRIST ZAŠTO JEVIJE NE VERUJU U BOŽJEG SINA

Piše Milan Fogel

Hrišćanska Biblija je spoj Starog i Novog zaveta. U Novom zavetu sva čuda su pripisana Isusu, Bog se ne pojavljuje, osim što nas pripovedači podsećaju na Isusovo poreklo, koji nam se obraća u Njegovo ime. Bog nema skoro nikakvu ulogu, osim što je Isus Božji sin, koji je po genetskom faktoru nasledio božje sposobnosti. Isus žrtvuje svoj život, ali, pošto je Božji sin, vratiće se kao Mesija na zemlju kako bi spasao čovečanstvo.

U Starom zavetu – Tori, Bog aktivno učestvuje zajedno sa Mojsijem, sveštenicima, ratnicima i narodom u kreiranju jevrejske istorije i nacionalnom buđenju, odnosno, stvaranju jevrejskog naroda. Zbog toga nam se nameće zaključak da bi bez Starog zaveta, Novi zavet bio samo jedna romantična priča, koja sigurno ne bi doživela toliku popularnost. Stari zavet daje celoj priči životnost, bez obzira da li se naučno mogu verifikovati događaji koji su opisani u Tori.

No, ako je to tako, kako je onda Isusovo propovedanje, sa istim Bogom, preraslo u novu veru, u Hrišćanstvo? Prvo, moramo reći, nova vera nije nastala preko noći. Pošto je Rimaska imperija vladala i na prostorima Bliskog istoka, normalno je da je rimski imperator morao da kaže Amin, kako bi apostoli počeli da šire Hrišćanstvo. Rimljani si imali svoje bogove, i to ne jednog, odjednom, trebalo je priznati da je Bog samo jedan i da ima sve prerogative koje je jedva ispunjavala gomila rimskih bogova. Međutim, po mom mišljenju, odlučujući

momenat da se dozvoli proganjanim apostolima i sveštenicima da šire Hrišćanstvo, jesu vladajući društveni odnosi u Rimu. To je vreme robovlasništva, sa čestim pobunama i ustancima. A šta je propovedala nova vera? Trpite, pre svega, vi robovi, na onom svetu vas čeka Raj, a pustite vaše vlasnike i vlastodršce da uživaju na ovom svetu, na onom svetu, goreće u Paklu. Divna uteha, kad nema bolje, ali efikasna da narod i robovi, do današnjih dana, budu koliko-toliko poslušni. Naravno, to nije jedini razlog koji je otvorio vrata Hrišćanstvu, tu je i jasno rečeno da je vlast data od Boga, pa sve priče o demokratiji, začetoj u antičkoj Grčkoj, koja je pretila da ozbiljno zarazi rimsko društvo, padaju u vodu.

Da li je to razlog zašto Jevreji ne veruju u Isusa? Američki rabin Šraga Simons ističe sledeće razloge:

1. Isus nije ispunio mesijanska proročanstava.
2. Isus ne oličava lične kvalifikacije Mesije.
3. Biblijski stihovi koji se "odnose" na Isusa su pogrešni.
4. Jevrejska vera se zasniva na nacionalnom otkrovenju.

Koja obećanja treba da ispuni Mesija? Centralna tema biblijskog proročanstva je obećanje da će na zemlji zavladati univerzalni mir i priznavanje Boga jedinog. No, to ne može biti razlog da Isusa ne priznamo za Mesiju, jer se još nije vratio na zemlju i zato ne možemo tvrditi da nije ispunio obećanje.

Ali, postoje, prema Bibliji, i druga obećanja koja Mesija treba da ispuni:

- Izgradnja trećeg Hrama – Srećom, pre nego što navedemo i druga obećanja, samo da kažemo da je uslov da bi neko bio priznat za Mesiju, on mora da ispuni sva data obećanja, a ne samo jedno. Zašto ovo ističemo. Na primer, kontroverzni biznismen, Amerikanac jevrejskog porekla, gospodin Moskovič, koji je prema nekim navodima zaradio milijarde organizovanjem kladionica u Americi, obećao je da će podići treći Hram. Građevinska dozvola nije bila problem, problem je nastao kad je trebalo srušiti El Aksu, treću muslimansku svetinju u svetu, i na istom mestu podići treći Hram. E, za to, srećom za muslimane, nije dobio dozvolu i time je već eliminisan za Mesiju.

- Drugo obećanje koje mora da ispuni Mesija, jeste da okupi Jevreje iz celog sveta u Izraelu – komentar nije potreban, jer se tako nešto verovatno nikad neće desiti, što veoma umanjuje šanse da neko bude priznat za Mesiju.

- Treće, u eri mira, koji će nastupiti, neće više biti mržnje, patnje, ni bolesti. Daj Bože!

- Četvrto, raširiće se univerzalno znanje o izraelskom Bogu, koje će ujediniti čovečanstvo – Bog će biti kralj nad čitavim svetom...

Sve to treba da ispuni Mesija? Boga mi neće mu biti lako. Sve je to zapisano u Tori, a Jevreji, tvrdoglavi, ne veruju da je Isus Mesija i da će to postići. Ali to ne znači da Jevreji ne veruju da će Mesija doći na zemlju i spasiti ceo svet, pre svega dobre Jevreje. Jedino, za razliku od Hrišćana, Jevreji priznaju da ne znaju ko je Mesija, niti kada će stići.

Interesantno je da se veoma retko događa da Judaisti napadaju veru Hrišćana ili Muslimana, a ako to čine, onda to obično rade da bi odbranili svoju veru. Jevreji veruju u monoteističku veru, prvu na svetu, koja je evidentno bila osnova i za hrišćanstvo i za islam. Možda je to razlog zašto se često napada Judaizam i to se dešava mnogo češće. Praktično od ubistva Isusa, ako pretpostavimo da je Isus stvarna istorijska ličnost, počeo je anti-semitizam, koji je dobijao sve oštrije forme sve do današnjih dana. U stvari, osnovna tvrdnja je netačna, to jest, da su Jevreji ubili Isusa. Navodno je Pontije Pilat, rimski prokurator ponudio za Pesah Jevrejima, plebsu, da odluče koga da oslobodi kazne raspeća na krst, Isusa ili Varnavu, jednog običnog razbojnika. „Nerazboriti“ Jevreji su odlučili da se oslobodi razbojnik, a Isus je ubijen istog dana. Pošto je Pontije Pilat oprao ruke, ostala je krivica na jevrejskom narodu, iako Jevreji pod rimskom upravom nisu imali prava da bilo koga osude na smrtnu kaznu, a kamoli da je izvrše. Postoji i druga priča, koja se vezuje za Isusovo poreklo, to jest, da je Isus bio direktni potomak kralja Davida i da se vratio u Jerusalim da bi preuzeo vlast. Irodovom sinu, Arhelaju, tada aktuelnom kralju, nije padalo na pamet da preda vlast i tako je Isus bio lažno optužen da se samoproglasio za Judejskog cara, i predat je Pontiju Pilatu, koji, navodno, nije imao izbora i osudio ga na raspeće, odnosno na smrt. A zašto su se sveštenici pobunili i stali uz kralja Arhelaja? Ako je istina da je Isus propovedao ono što piše u Novom zavetu, on je onda bio veliki reformator jevrejske vere. Da budemo precizniji, pokušao je da bude reformator, a ne da stvara novu veru, i po toj verziji zato je ubijen.

Danas verovatno niko ne bi bio ubijen, ako sebe proglasi za Mesiju. Bilo je do danas puno lažnih mesija, a nije mi poznat nijedan slučaj

da je zbog toga neko bio u zatvoru, a kamoli osuđen na smrt.

Postavlja se tu još jedno pitanje, u skladu sa današnjim moralnim i zakonskim normama, ali pre toga da vam ispričam jedan razgovor koji sam vodio sa jednim katolikom. U stvari, to je odgovor na postavljeno pitanje. Naime, u žaru diskusije upitao sam prijatelja katolika, šta se koga tiče kako Jevreji rešavaju svoje nesuglasice. „A kakve to ime veze sa ovim o čemu pričamo?“, upitao me je. „Pa zato što je Isus bio Jevrejin“, odgovorio sam. On je na trenutak ostao bez reči, nije znao Isusovo poreklo. „Nije on bio Jevrejin“, jedva je došao sebi. „On je bio Božji sin!“, pobedonosno je zaključio. „Ali, rodila ga je Jevrejka“, nisam ni ja odustajao, „pa je prema tome bio i Jevrejin“. Na kraju razgovora sam ponudio kompromisno rešenje: Isus je bio Jevrejin, božanskog porekla, ali do kraja nisam dobio odgovor po kom pravu se neko drugi meša u čisto jevrejske odnose.

Na ovu temu bismo mogli još puno da pišemo, ali mislim da smo dobili bar delimičan odgovor zašto Jevreji ne veruju da je Isus Hrist mesija.

REAGOVANJE

JEVREJI

KOLABORACIONISTI

Piše Avraham Atijas

U broju 6 *Mosta* (novembar/decembar 2012) objavljena su tri napisa koja se odnose na ulogu kolaboracionista (domaćih saradnika s okupatorom) u Srbiji tokom Drugog svetskog rata, posebno prema Jevrejima. U jednom od njih pod naslovom "Falsifikat Holokausta", autora M. Fogela, nastavljena je polemika koju je već duže vremena vodio Filip David iz Beograda (delimično i M.Fogel) s nekadašnjim beogradskim novinarom Jašom Almulijem. Ovaj poslednji je, navodno, u svojim pisanim radovima tvrdio da Nedić i njegovi saradnici, koji su bili na vlasti u Srbiji za vreme nacističkog režima, nisu imali neposrednu ulogu u deportovanju Jevreja iz Srbije u logore uništenja, da su te zločine počinili Nemci. Nisam rođen u Srbiji, niti u ratni danima tamo proveo svoje detinjstvo, pa stoga nisam upućen u sve detalje tadašnjih konkretnih događanja, ali se ipak ne bih mogao složiti s tvrdnjama J.Almulija. Ni kolaboracionisti u Srbiji nisu mnogo zaostajali u metodama koje su bile primenjivane prema Jevrejima i u drugim krajevima Evrope. Hrvatski saradnici okupatora –

ustaše na teritoriji tadašnje ratne, zloglasne NDH su Jevreje takođe masovno hapsili, terali u logore smrti, čak ih i neposredno likvidirali, ali su to činili i u drugim evropskim zemljama, posebno u okupiranoj Francuskoj, pod Višijevom pronacističkom vladom.

Gotovo svi tadašnji evropski prohitlerovski režimi nisu oklevali da se što pre oslobode svojih Jevreja. Mnogi ljudi, pripadnici drugih vera i nacionalnosti, koji su još na neku godinu pre izbijanja Drugog svetskog rata naizgled tolerantno prihvatili suživot s njihovim sugrađanima jevrejskog porekla, pred, početkom i tokom rata odnos prema njima su dramatično promenili. Jevreji su za njih tada (ponovo!) postali uzrok svih ekonomskih, političkih i socijalnih nevolja iz tog perioda. Iako su Jevreji vekovima živeli u tim krajevima, kod znatnog dela domaćeg (nejevrejskog) stanovništva probudila su se do tada potisnuta ranija shvatanja da Jevreji pripadaju drugačijoj veri od njihove (razapeli Isusa!), s različitim tradicijama i slavama, da su bogati lihvari i sl., te da zbog njih ljudi i države trpe samo štetu. Prema tome, trebalo se osloboditi tih "stranaca" i sve će ponovo biti na svom mestu!

S obzirom na sve ono što se događalo Jevrejima tokom dve hiljade godine progona iz njihove prapostojbine i života u izgnanstvu (galutu), posebno u Evropi i na prostorima koji su sačinjavali nekadašnji Sovjetski savez, a što je kulminiralo ubijanjem 6 miliona Jevreja tokom Drugog svetskog rata, ne bismo trebali imati iluzije da se u nekim budućim velikim ekonomsko-socijalnim krizama ili ratovima u tim krajevima sveta ne mogu ponovo probuditi mržnja i slični pogubni instinkti prema Jevrejima (ne daj Bože!). I, upravo iz tog razloga, u svojoj državi - modernom Izraelu, njegovi jevrejski (većinski) stanovnici nemaju, a i ne treba da imaju te strahove jer imaju svoju organizovanu državu i moćnu vojsku koje ih štite od ponavljanja nevolja i progona kojima su vekovima bili podvrgnuti u krajevima (s kolaboracionistima ili bez njih), u kojima su Jevreje ipak smatrali (neki i dalje smatraju) nerodoljubivom verskom i etničkom manjinom "tuđinskog" porekla.

POSLEDNJA VEST

Iz Mrtvog mora izvađena je velika riba - dugačka 1,2 metra, u prečniku tela debela 18 cm, teška 19 kg. Riba ima tri para bočnih peraja - leđno i trbušno peraje i zadnje noge. Riba je bila mrtva, ali, i pored veoma teških uslova za život, veruje se da ima još preživelih primeraka. Ukoliko neko na Mrtvom moru vidi sličnu ribu, molimo da javi redakciji *Mosta*. Međutim, problem je što je ova vrsta do današnjih dana potpuno nepoznata, tako da su naučnici iz Instituta Vajcman pozvali građane da daju predlog za ime ove čudne ribe. Predloge šaljite na e mail urednika *Mosta* milan.fogel@gmail.com; iste ćemo objaviti u sledećem broju. Rok za slanje predloga ističe 1. aprila. Ukoliko vaš predlog bude usvojen, sledi nagrada – kompletan pecaroški pribor, prilagođen za pecanje na Mrtvom moru!

2013.

Ovaj broj Književnog dodatka posvetili smo **JASMINKI DOMAŠ** iz Hrvatske

ŽIVOTOPIS

Jasminka Domaš

Jasminka Domaš živi i radi u Zagrebu kao novinarka Vanjskopolitičke redakcije Hrvatskog radija. Članica je Hrvatskog društva pisaca i PEN kluba. Uvrštena je u Hrvatsku književnu enciklopediju. Jedna je od rijetkih židovskih spisateljica u Hrvatskoj, a pojedina su joj književna djela objavljena na njemačkom, engleskom, talijanskom, češkom i slovenskom. No, ne spomenuti da je Jasminka i pjesnik, što ona rijetko ističe, ne bismo imali cjelokupnu predstavu o njenom književnom djelovanju.

Knjiga *Poetski mistik*, objavljena 2011. godine, najbolje nas uvodi u Jasminkin svet intime, razmišljanja o životu, sreći, i svega onoga što je i deo nas samih, na šta nas pjesnikinja, uz diskretnu ironiju, upućuje u svojim pjesmama.

Djela su joj predstavljena na Interliberu, Sajmu u Puli, Leipzigu, Frankfurtu, Jeruzalemu, Bruxellesu, Parizu...

Jasminka Domaš

Za HTV napisala je desetak scenarija za dokumentarne filmove, radila je i kao suradnica u Zakladi poznatog redatelja S. Spielberga Vizualna povijest-svjedoci holokausta, snimila je 253 dokumentarna svjedočanstva.

Od stručne kritike za svoja djela dobija najviše ocjene. Objavila je dvanaest knjiga: Obitelj, Tjedne minijature slobode, Biblijske priče, romane Rebeka u nutrini duše, Knjiga o ljubavi ili kako sam sreća Anu Frank i roman Nebo na zemlji.

Zatim je objavila i knjige : Kabalističke poruke, 72 Imena, zbirku poezije Poetski mistik, Židovska meditacija te knjigu priča na osnovi istraživanja židovske usmene tradicije I Bog moli.

U novinama objavljuje i kratke priče, u nas i Americi, te u međunarodnom elektroničkom časopisu Logos.

Jasminka je jedan od utemeljitelja Židovske vjerske zajednice Bet Israel u Hrvatskoj.

Za početak. Ovako Jasminka zaključuje 2012. godinu i razmišlja o prošlosti, sadašnjem trenutku i budućnosti.

Besamim H.

Čudno je ovo vrijeme, nekako nam se svima čini da se ubrzava. No je li doista tako ? Možda se samo promijenio način života pomoću tehnologija i izuma koji nam pomažu i istodobno odmažu.

Pogled unatrag slike ljeta još čini živim i toplim, zatim su tu i slike sunčane, predivne jeseni, no sada smo u razdoblju zime, ranog snijega i ranog mraka.

Samo neka nije hladno u duši. Na kraju jedne godine, u danima Svjetla i blagdana Srca, Hanuke treba suosjećati sa svim ljudima, a njih nije malo, koji su ostali u 2012. bez posla i koji ne znaju kako dalje, suočeni s bezbroj malih i velikih teškoća.

Uoči blagdana ili na sam blagdan njima je možda najteže, jer teško je živjeti po sjećanju.

Svatko, s punim pravom, želi živjeti sada. Život bez dogode za neka bolja vremena.

Nikada nije suvišno uvijek nanovo prisjetiti se da ljubav prema Adonaju ide od ljubavi čovjeka prema čovjeku. Od istinske brige za svako biće, od iskrenosti, a ne zluradosti ili ogovaranja.

Jednostavno biti dobar, biti otvoren, prijateljski raspoložen, nije ideal koji se ne može dosegnuti i na to nas ne trebaju samo drugi poticati nego to ovisi u prvom redu od svakog pojedinca. Od toga što uistinu jest ili nije naš identitet.

Važno je također stalno pokušavati učiniti nešto pozitivno i za sebe i za druge pogotovo što smo svi zagušeni lošim vijestima koje otrprilike glase :“ Sada vam je loše, a bit će vam još gore „.

Doista, upravo ja koja radim u hrvatskom medijskom prostoru sve češće sama sebi postavljam pitanje :“ Koliko ljudi mogu podnijeti loših vijesti ?“ Znam i one koji su ih baš iz tog razloga prestali slušati i pokušavaju sagraditi neki svoj bolji, pozitivniji, nezagađen svijet.

I dok gore svijeće na hanukiji neka nas podsjetu na židovsko učenje koje kaže da su teškoće tu, kako bismo, među ostalim, spoznali svoje mogućnosti i uvidjeli što nosimo u sebi. Tko smo zapravo ?

Uvijek i ponovno potrebno je kroz vanjsku formu i formalnost ulaziti u nutrinu, tražiti ono bitno, ne samo geldati nego i vidjeti.

Svjetlo blagdana otkriva u nama tišinu koja je obasjana višim značenjem, a spoznaja je i u tome vrijedna da budemo onima koji nas znaju, baš tako biblijskim stilom izraženo, blagoslov.Divne su te riječi, poznati i znati, koje upućuju na bliskost i intimnost ljudskih bića.

Jer, ako smo stalno zatvoreni u sebi, svjetlo ne dopire do suštine. Ako smo prijateljski raspoloženi umnažamo svjetlo Hanuke, činimo da svijeće na hanukiji jače sjaje.

Naravno, nema te osobe koja ne posumnja u sebe. Koja se ne upita :“ Mogu li vjerovati u svjetlo kad ima toliko tame ?“ Ali, ako Svevišnji vjeruje u nas kako mi smijemo sumnjati u sebe.

Svijet u kojem živimo prepun je zvukova, zbrke, različitih struja i energija koje vuku čas na jednu čas na drugu stranu. Naši mudraci bi rekli da ne smijemo živjeti stihijski, ući u kaos, jer on jest ona praiskonska divljina i pustoš.

Umjesto toga treba čuvati u svojem srcu arku kojoj ne mogu naškoditi oluje. Treba živjeti u svijetu,a ne biti od svijeta. Živjeti na trgu,ali ne pustitiu da trg uđe u nas.

U tome nam u najvećoj mjeri pomaže učenje, konkretno svete knjige koje imamo, sveto znanje i svijest da možemo biti svjetlo koje

predajemo drugima,a ono se ne smanjuje i ne umanjuje.

Upravo židovsko učenje s neizmjernim bogatstvom duha i duhovnosti pokazuje što znači živjeti sa sviješću koja je probuđena, sa sviješću koja obasjava misli i događaje, koja otkriva ne samo ono izrečeno nego i ono sakriveno.

Svjetlo je predivno,ali ono osvjetli i stvari koje bi netko želio da ostanu sakrivene. I za ljude koji su duhovni i doista imaju uvid u biće, ništa nije teže nego kad prepoznaju razliku između vanjskog i unutarnjeg, kad čovjeka vide bez maske ma kako ona bila majstorski načinjena.

Mnogo puta to viđenje ne čini takvu osobu sretnom, ali čini da se zna nositi s istinom. Jer,ako ne živimo u istini, tko smo onda ?

No svakome je dana mogućost da osjeti što je to ahava raba,Velika ljubav ? Ljubav Jednog, jedinstvena, u vječnom postojanju, Vječnog.

I zato svjetla Hanuke neka budu jednom zauvijek Svjetlo Izvora koje objava darove koje smo dobili Njegovom ljubavi, darove koje još nismo stigli ili se nismo usudili otvoriti.

... u svačijem životu, pa i tvomem, postoji točka na kojoj se Nebo i Zemlja moraju sresti.

Iz Jasminkinog romana *Nebo na zemlji*, izabrali smo sledeći odlomak:

„Lior, znaš li ti da su me jednom davno uhapsili u Mađarskoj, jer su vidjeli na mojoj vesti prikačenu značku Mao Ce Tunga, malo je nedostajalo pa da zaglavim u zatvoru, ili u nekoj pustari, da stvar bude ljepša u torbici sam imala i knjižicu s njegovim citatima. Policijski časnik u uniformi i čizmama pokazivao mi je prstom na zemljopisnoj karti gdje se ja to nalazim, pa neke granice, šarao je prstom po karti čas ovdje čas ondje, ja sam samo kimala glavom, nisam valjda idiot pa da ne znam gdje sam, a on si je umislio da razumijem mađarski samo da njemu u inat neću progovoriti. Bjesnio je, slina mu je prštala iz usta, odveo me je u drugu prostoriju i rekao da će me zatvoriti, da sam špijun, da nitko nikada neće saznati gdje se nalazim. Vrag je odnio šalu. Mislila sam si, što tom tikvanu treba pa da to i ostvari. I tada sam se počela smijati, grohotom smijati, suze su mi od smijeha curile niz obraze. On je bio zapanjen, iznenada na lošem njemačkom dao mi je do znanja da će me uputi tamo negdje „Gulag, gulag“, vrištao je i onda zastao ne vjerujući svojim ušima i očima

da se i ja i dalje smijem. To još nije bio doživio. Što se netko koga hapsiš ima smijati? E, tu sam ga čekala. Budući da je na tren zašutio objasnila sam mu da sam značku Mao Ce Tunga i njegove citate dobila slučajno od jedne grupice talijanskih studenata. U povjerenju sam mu rekla, nagnuvši se prema njemu, Talijani? Oni stalno, svakoga dana dižu revoluciju, štrajkaju, nema buntovnika kao što su Talijani. Oni su za sve krivi. Marširaju ulicama, viču, prosvjeduju sve dok se ne sjete da imaju zakazani sastanak s nekom ljepoticom. Revolucija je tada i do daljnjeg na čekanju.

Mađar me pogledao kao što vjerojatno nikog drugog u životu nije pogledao nit će pogledati, pitajući se tko je tu lud.

„Ne bi se valjda smijala da je kriva. Bolje je da se je riješim, ne izgleda mi normalna. Budala jedna, mogla je skapati negdje u pustari“. I „Marš van“.

„Bila je zima, mađarska zima šezdesetih. Još nije bilo ni svanulo. Kada sam izašla na vrat na nos iz policijske postaje zabola sam se u smetove snijega koji je cijele noći padao, čekajući me.

Uspjela sam preći na drugu stranu ulice, pitajući se gdje su zaglavili moji prijatelji s kojima sam otišla iz Hrvatske na „kraći novogodišnji izlet preko granice. Jesu li još u nekom od hotela ili su se vratili u Zagreb?

Snijeg je i dalje padao gust i suh. Odavno takvog nisam vidjela. I legla sam pod ogromno stablo i smijala se, opet se smijala, grohotom se smijala i stablo se smijalo zajedno sa mnom. S grana su se otkidale hrpice snijega i padale po meni, blistave snježne zvijezde plovile su i kružile zrakom, tražeći me i prekrivajući me.

Onda sam izvadila iz torbice četkicu za zube, uredno ih oprala i zaključila: „Dosta je avanture po Mađarskoj. Moram se vratiti kući.“

Iz pećnice se širi miris kruha koji Adu u mislima vraća u kibuc Šar Hamaakim kamo je stigla s roditeljima odmah nakon proglašenja Države Izrael. Dobro se sjeća obavijesti koju je otac donio kući iz Židovske općine i čitao je glasno da „oni koji to žele mogu slobodno iseliti u Izrael i ponijeti sa sobom što žele“. Ratne godine koje su tada srećom bile iza njih nisu pamtili po drugom nego po odlascima, bježanju, skrivanju, vječnom strahu od ustaša i nacista, pamtili su ih nažalost po racijama, kamionima i vlakovima u koje su utrpavali Židove i vozili ih i razvozili po

logorima smrti od Jasenovca i Jadovna do Auscwitza.

Ada vidi sebe u bijelim čarapama i kaputiću do koljena kako s roditeljima izlazi jednog poslijepodneva iz njihovog prostranog stana čiji su prozori gledali na glavni gradski trg. Otac ju drži za jednu ruku, majka za drugu. Nisu nosili nikakvu prtljagu. Hodala je između njih, malo ukočena od straha, ne zbog toga što su je danima učili da se više ne odaziva na svoje ime nego zbog toga što dijete svojim osjećajima tim nepogrešivim ticalima i sensorima više razumije što se događa nego što bi razumjelo podrobna objašnjenja. Prije nego što su izašli iz stana Jara je s njezina kaputića strgnula žutu židovsku zvijezdu. Nije ju više nosio ni otac, a majka je rukom pogladila mjesto gdje još tog jutra bila zašivena na reveru njezina kostima.

Gotovo sav novac koji su imali njezin otac Samuel dao je za krivotvorene dokumente s kojima su prvo stigli do Italije i tamo su relativno mirno živjeli zajedno s mnogim drugim židovskim izbjeglicama u jednom talijanskom selu, a onda kada je Italija kapitulirala danima i noćima pješačili su prema švicarskoj granici. A onda kada su napokon stigli do granice iznemogli, gladni i promrzli, graničari su ih grubo htjeli vratiti natrag, zapravo u ruke nacistima sve dok otac, bivši berlinski student nije na savršenom Njemačkom rekao: „U bankama imamo novac, znam i brojeve računa“. I tako su ušli u Švicarsku, ali nevoljama nije bio kraj. Švicarske su vlasti Adu odvojile od roditelja koji su kao izbjeglice po čitav dan radili u tvornici, a nju su smjestili u dom za djecu koja su dijelila sličnu sudbinu kao i ona.

Svakoga jutra Ada se puna tjeskobe pitala hoće li ikada više vidjeti roditelje. Više nikome nije vjerovala i noćima bi potajice plakala.

Jednom dnevno djecu su iz doma izvodili na šetnju da udahnu malo svježeg zraka. Bila je jesen, a Ada kao i druga djeca više gladna nego sita. Prolazili su uredno poredani u parove pored voćnjaka s jabukama koje su na vjetru, koji je već bio prohladan, otpadale na zemlju i ti mali židovski stradalnici trpali su ih u svoje džepiće otrcanih kaputića na kojima je bio ispisan njihov ratni put. U njima su još bile prišivene etikete koje su tamo stavili krojači tko zna u kojim sve zemljama i gradovima Europe.

No kada su u povratku trebali ući u zgradu, hladnu i odbojnu, žena koja ih je izvela na zrak svakome je pretresla odjeću i jabuke koje bi

pronašla odlučno s prezirom i gađenjem bacala je natrag na zemlju. Djeca se nisu usudila ni gledati za njima, tim dragocjenim, malim plodovima koji su od ležanja na tlu mjestimice već počeli truliti. U zraku je samo ostala visjeti rečenica „Vi Židovi...“ i tako ne dovršena i nezavršena ostala im je treperiti nad glavama kao neki prijeteci crni golemi kišobran kojeg bi upraviteljica doma mogla svakoga trenutka zaklopiti i izbrisati ih iz te divne zemlje zelenih pašnjaka i neubranih jabuka.

Nitko od njih nije zaplakao, nitko se potužio. Uostalom više nikog nije bilo u blizini da ih pomiluje i zagrlji. I tako nisu tu u Švicarskoj zapravo umirala od gladi nego od nedostatka ljubavi. Ne, razmišljala je noću Ada, tu nije bilo mirisa voćnjaka s rajskih polja svetih jabuka.

I kada je rat završio, sjedeći na podu teretnog vagona Ada se s roditeljima vratila u Zagreb, grčevito se držeći za njih cijelim putem i usrdno ih sve vrijeme moleći da joj obećaju kako se više nikada neće razdvajati.

Godinama poslije kada bi netko pred Adom spomenuo neutralnu Švicarsku nju je istog časa od te neutralnosti hvatala mučnina i glavobolja.

Prvo vrijeme nakon povratka iz Švicarske spavali su u jednoj sobi kao podstanari, a otac je bio dodatno ispitivan na policiji i sumnjiv, jer su došli iz inozemstva. Informburo je bio u punom zamahu i kako je Jara govorila „samo još nedostaje da Samuela nakon svih muka proglaše špijunom“.

Bilo je vrijeme kada su počeli u Jugoslaviji nicati logori za politički nepodobne i činilo se da se logora nikako ne mogu riješiti niti im umaći, jedne mimođu, drugi im se ispriječe. I tako kada je stigla obavijest da mogu otići u Izrael nisu dugo oklijevali.

Ljudi obično govore da se dan pozna po jutru, ali je li baš tako? I eto opet Hagajevog izvještaja ranojutarnjih vijesti. „Umro je Dinko Šakić“. I zatim još „na odru u bolnici bio je odjeven u ustašku uniformu“.

Cijelog jutra zvoni telefon, zovu prijatelji i znanci iz Izraela, pitaju kako je to moguće, zgražaju se. Uglavnom Hagaj s njima razgovora i zapravo ne zna što da im odgovori, jer i njemu je neugodno zbog tuđe gluposti koja cijelu Hrvatsku pa i njegovu obitelj uvlači u nešto što nema veze sa zdravom pameću i sve ide po nesretnom pravilu da što jedna budala napravi sto pametnih ne može ispraviti.

„Ovaj svijet je zaista jedna velika mizerija“, čuje se Adin glas koji se probija kroz tunel jada i

mraka u kojem je zapelo i zaglavilo se i tijelo mrtvog zapovjednika ustaškog logora Jasenovac.

U sekundi sve se iznenada čini besmislenim i bez nade u neko konačno Otkupljenje i Spasenje.

„Nemoj samo reći Ada da nas je Bog ostavio, jer ne ostavlja nas On, nego ljudi“, reče Jara, koja je u Beču na jednom simpoziju o holokaustu gdje je zastupala zagrebačku židovsku zajednicu upitala Simona Wiesenthala može li se oprostiti ono što se ne može kazniti. Njezino pitanje učinilo mu se zanimljivo, i pozvao ju je da ga sutradan posjeti u njegovom uredu. I dok su tamo razgovarali iza njih je stajala na zidu zemljopisna karta Europe sa zabodenim židovskim žutim zvijezdama na mjestima gdje su bili logori smrti.

Jara je poslije pričala u Zagrebu da se svojim namještenicima stalno obraćao na jidišu dajući im kratke i jasne upute u zgradi u kojoj je u Drugom svjetskom ratu bio gestapovski ured, nedaleko od Schwedenplatz i lijepog, plavog Dunava koji je već odavno lijep i plav samo u pjesmi i valceru.

Wiesenthal joj nikako nije dao otići, ta bio mu je tog dana rođendan, trenutak za rekapitulaciju prijednog puta, a Jara je znala dobro slušati i oslušivati što joj netko želi reći i kada ju je na rastanku zagrljio rekao joj je: „Zapamti, mijenja se samo tehnologija ubijanja, ali priroda čovjeka uvijek ostaje jednaka“.

Pospremanje stana bilo je uvijek četvrtkom, uoči Šabata, kada bi Jara iz svojeg unutarnjeg svijeta, točna poput švicarskog sata, ulazila u vanjski odlučna da i najmanju naznaku kaosa dovede u red.

„Tijek svoje svijesti lakše se može pratiti na površini mirnog mora“ znala bi reći prije nego što će petkom upaliti dvije svijeće „Čuvaj“ Šabat i „Sječaj se“, znajući da se u drami kozmičkih potresa odlučno izborila za čistoću i mir i ulazak u blagdan u hramu vremena.

U odsjaju meke titrave svjetlosti samo se čula dobrodošlicu anđelima mira.

A kad bi Hagaj počeo pjesmu o vrijednoj ženi Ada bi se osjećala kao da je stihove napisao on osobno samo za nju i doista Hagaj je mogao pune duše pjevati onoj koja je za njega bila vrednija od biserja i dragulja.

Svakog Šabata Ada je bila odjevena u sreću koja je izvirala iz nje same ploveći po domu svjetlosnim rijekama u vječno zelene vrtove Edena utječući u Izvor svih izvora.

Mir se tako uvukao u kuću i legao s njome i sa svima koji su u njoj živjeli u tišinu dok su svijeće polako dogorijevale poigravajući se odsjajima na pločama saveza načinjenim od mjedi i utisnutim u korice molitvenika od bjelokosti, koji je ostao na stolu.

Ljetno zagrebačko veče. Grad je poluprazan. Dah teške sparine vlaži tijelo. Pozvana sam na prijem kod dirigenta Klause Jankovića. "Čestitamo povodom uspješnog završetka glazbene sezone 1939. Svečana odjeća obvezatna." Ovako Jasminka Domaš počinje roman **REBEKA**.

Izvod iz romana

Gospodin Klein poručio mi je da smjesta dođem u njegovu kancelariju. Uzela sam ogrtač s vješalice i skinula šešir s drvenih zavnutih rogova. Znala sam što bi mogao značiti taj poziv: hitno i neizostavno! U sebi sam već bila pripravna. Otkaz. Njemu je jako žao, ali nezaposlenost je jako velika. On ne želi zbog Židova imati problema... Izašla sam na ulicu. Rominjala je kiša. Popravila sam šal opipavajući papire ušivene u podstavu ogrtača. Materijalizirani oproštajni pozdrav rabina Isaaca Horovitzza. "Mirjam, misli unaprijed!" Zašla sam u Bergasse. Moju ulicu. Naizgled sve je bilo kao obično. Gradske vile s vrtovima i silber borovima. Pločice s oznakom "Oštar pas". Miris svježe pokošene trave. Zapuhao je vjetar. U našem vrtu cvjetala je jabuka i ja sam se našla u oblačiću latica. Zastala sam pred kućom pažljivo ih skidajući s tamnoplavog štofanog ogrtača. Jednu po jednu. Vrata na kućnoj veži su se pomaknula. Ništa se drugo nije vidjelo. U nosnicama osjetila sam dim cigarete. Kod nas u kući nitko nije pušio. To pravilo vrijedilo je i za posjetitelje. Produžila sam dalje. Tražila sam neku pustu ulicu s telefonskom govornicom. Židovima je zabranjeno telefonirati iz javnih govornica. Unatoč tomu morala sam telefonirati. No nitko se nije odazivao. Pokušavala sam još nekoliko puta u razmacima od po sat vremena. Spuštalo se veče. Ono što se činilo koliko-toliko neizvjesnim, postalo je izvjesno. Još jednom približila sam se ulici u kojoj smo stanovali. Ali, sada sam pogledala samo s ugla. Ispred kuće bio je kamion i utovarivali su naše stvari. Upravo su se mučili s klavirom. Poželjela sam da još jednom podignem crni poklopac i vidim zlatna slova ERSTE PRODUCTIV GENOSSENSCHAFT WIEN. Ali takve želje više nisu nikud vodile. Krenula sam prema kolodvoru i ušla u zahod, rasparala podstavu iz koje sam izvadila dokumente s mojim novim identitetom.

Vidite, desetka pik! Cjelokupnost zakona. A zakon je samo jedan. Sačuvati život!"

Činilo mi se da sam zaboravila disati. Utrnula mi je noga.

Eliezer Mendelbaum, student četvrte godine medicine iz Berlina. Uzeo je s pladnja sendvič i nasmiješio mi se.

Je li smeđi kovčeg ispod stola u predsoblju njegovog?

"Hobi? Iluzionist", dodao je, a da ga nitko ništa nije pitao. Sada je on miješao karte zadivljujućom brzinom rastežući ih na virtuozan način tako da su izgledale kao harmonika koja se čas rasteže, a čas skuplja. Na trenutak je zavladała tišina. Iz vrta čulo se dozivanje slavuja. "Ja sam noćna ptica", rekao je student. "Po danu mogu se još skrasiti, ali noću učim i vježbam za čarobnjaka, Rebeka!"

Svi su se nasmijali. Iznenadilo me što je zapamtio moje ime. Pri prvom upoznavanju ja uvijek prečujem imena.

"Bilo je oko tri sata ujutro. Počela je racija. Čula se strka po stepeništu. Urganje narebi. Plač i zapomaganje. Pokušao sam izračunati koliko će im trebati do potkrovlja. Pogledao sam krevet i mada ga nisam ni taknuo zategnuo sam prekrivač preko jastuka. Na brzinu skupio sam knjige uredno i kraj njih položio nalivpero. Prosuo sam čaj iz šalice u slivnik i gurnuo je u kuhinjski ormar. Navukao sam jaknu koja je visila na vješalici kraj vrata i obukao cipele. Papuče sam složio jednu uz drugu. Stan je bio zaključan. Izvukao sam ključ iz brave i stavio ga u džep jakne. Udarci čizama po vratima već su pljuštali. Netko je nalegao na zvono. Izašao sam na krov. I klizio potrbuške do oluka ispod kojeg je bio stup i ispred njega karijatida. Četiri kata ispod mene smrt. Iluzionist u iluziji izbavljenja. Zapamtio sam mjesto ispod kojeg je bio stup i komadić isturenog pročelja. Opeke su iznad njega bile izmijenjene i nešto svjetlije. Obuzela me neka nadnaravna mirnoća. Spustio sam se niz stup i sakrio iza gipsane figure žene. Netko je razbio staklo na prozoru. Je li primjetio da je samo pritvoren? Krov je bio mokar od jutarnje vlage i strm. Čuo sam po njemu kotrljanje komadića stakla."

"Vidite", rekao je, izvukavši iz špila karata dečka, "simbol životne snage i slobode." Pokupivši sve karte sa stola, samo je dodao : "Eto, pobjeda!"

Menahem Diamond, prosijedi gospodin sve je dosad šutio. Na njegovom licu nije bilo emocija. Svaki put kad bih ga pogledala, vidjela sam na njegovoj glavi kipa i doživjela bih ga s dugom bradom koju nije imao.

Pokušavala sam se otresti te vizije, ali ona se uporno vraćala.

"Trgovac sam antikvitetima. Svi mi u tom poslu imamo neke svoje sklonosti i ljubavi. Ja sam imao jednu od najčudenijih zbirki otrova i oružja, skrivenog u štapovima, kišobranima, prstenovima... Znao sam da bih morao svoj dućan što prije zatvoriti i zbirku spremiti na sigurno. Bio sam svjestan da moram prestati dolaziti na posao, prestati podizati željezni rolo, kao što to već činim gotovo pola stoljeća. Prekinuti ritual sjedenja u starom izlisanom naslonjaču i čitanja Zohara s osjećajem da ću možda baš tog dana razriješiti zagonetku ispremješanih ključeva i napokon znati koji od njih otključava tajnu u koju sam namjerio ući. Odmah do naslonjača bio je ormar s rijetkim knjigama o misticizmu, godinama sam ih skupljao i otkupljivao na dražbama, tražio po sajmovima i genizama od Poljske i Njemačke, od Crnog do Crvenog mora. Bio je dan uoči Tu bi - š'vata. Nagnao me na razmišljanje: ako ljudsko biće ne smije povrijediti drvo, kako bih ja mogao povrijediti ili ozlijediti čovjeka. Uto su se oglasili zvončići iz Palestine, obješeni o ulazna vrata. Prije no što sam se stigao dignuti iz fotelje, preda mnom se stvorio Kurt Berger. Plav, uredno začešljane kose, visok oko metar osamdeset kočio se u nacističkoj uniformi. Poznavali smo se od ranije, jer je u nekoliko navrata, po svaku cijenu, htio otkupiti moju zbirku oružja. Sada je samo rukom u kojoj je držao jednu rukavicu mahnuo i rekao: "Spakiraj mi to"! Pomislio sam "Mojoj zbirci došlo je vrijeme da umre!" Bez riječi donio sam kutije i počeo slagati. On je izvukao pištolj i lupkao njime po staklu radnog stola, udarajući mi takt kao galiotu. Onda mu je valjda dosadilo i strpao je pištolj u futrolu koja je još mirisala na svjež štavljenu kožu. S obližnjeg trga odjekivali su bubnjevi. Marš Jugendhitlerovaca. Parada je postajala sve bučnija. Iz razglasa čula se muzika. Kurtu se žurilo. Čuo sam lomljivu i uzvike: "Juden raus! Juden raus!" "Stari, danas će gorjeti tvoje knjige!" Šutio sam i mislio: "Je li to Heine rekao kako će tamo gdje gore knjige gorjeti ljudi?" "Požuri, što petljaš?" U ruci sam držao štap sa srebrnom drškom. Kurt je naglo krenuo prema meni. Trgnuo sam i uplašen nehotice stisnuo, u grču, malu polugu koja je aktivirala bodež. Mladić u uniformi počeo je padati prema meni. Njegovo me tijelo pokupilo i nekoliko trenutaka ležali smo zajedno na podu. Duskora izašao sam iz dućana. Bez brade, bez kipa. U uniformi nacističkog časnika."

Gledao je neko vrijeme u karte u svojoj ruci i jednu izdvojio. "Kralj pik upravlja sobom i kaže nam: Kreni sam, uspostavi pravdu i mir."

Ustala sam i zapalila svijeće na menori. Nije bio Šabat. Ali, ja sam nas morala vidjeti pod Stablom svjetlosti. U svjetlosti svijeća blistale su oči starog kabaliste. Donijela sam mu kipa. I on mi reče: "U svjetlosti, duh čeka na čovjeka da mu se pridruži".

Jasminka Domaš je magistar Biblijskog i suvremenog Judaizma. Iz knjige ***I Bog moli***, prinos istraživanju usmene židovske predaje, prenosimo dve priče.

SVIJEĆE DUŠA

Teži za samom pravdom, da dugo živiš i zaposjedneš zemlju koju ti Gospod, Bog Tvoj, daje.

Pnz 16:20

Težak je u duši osjećaj nepravde i pozlijeđenosti. Poneki uspiju to prikriti, a drugi jasno na sebi i u sebi nose pečat tuge i razočaranja pitajući se zašto nema na tom svijetu pravde i čini im se da ovu zemlju ne bi sustizale tolike nevolje da pojedinci ne vide samo sebe nego i druga ljudska bića potrebna mira i sreće.

No, jednom davno živio je čovjek koji je neizmijerno čeznuo za pravdom i svakog jutra, baš svakog, govorio bi sebi „Pravda mora postojati, ma gdje bila ja je moram pronaći“.

I tako je odlučio putovati, posjetiti zemlje, gradove i sela, nije mu bilo važno gdje će ga noć zateći, jer je neprekidno bio obuzet samo jednom mišlju da će naći životni smisao samo ako pronađe u svijetu pravdu.

Prolazile su godine i on je uporno lutao zemljom vođen žeđu koju nije mogao ničim utažiti, samo pravdom, ali nije je nalazio.

I jednoga dana zatekao se u šumi. Oko njega bila su stoljetna stabla golemih krošanja, a njihova debla bila su toliko široka da ih rukama nije mogao objumiti. I ona su bacala duboku sjenu na stazu koja je između njih prolazila. Na sve strane širio se miris lišća i svježine. I nijednog trenutka nije mu palo na pamet da bi se možda u toj gustoj šumi mogao izgubiti, jer već je znao da će se kao i uvijek odjednom pojaviti neki znak i da će uskoro izaći iz šume na čistinu, a vrijeme mu odavno više nije bilo važno i nije ga mjerio satima, nego otkucanjima svoje nutarnje želje da nađe ono što mu je toliko nedostajalo. Gubio se, ne na putovima nego u svojim mislima, jer sve više mučila ga

je sumnja da možda nikada neće pronaći ono što je s toliko upornosti tražio.

Zrake sunčeve svjetlosti počele su gasnuti i u šumu sve više uvlačila se tišina, dok se mjesec spremao izaći, čekajući strpljivo da sunce ode na počinak. I čovjeku koji je i dalje uporno hodao u potrazi za pravdom učinilo se da čuje kako mu se netko smije i čuo je korake šumskih bića koja ga prate, skrivajući se iza stabala i pitajući ga: „Onda, jesi li našao pravdu?“

Lice mu se smrknilo kao noć koja je pala na stazu koju više nije mogao slijediti i odjednom našao se pred kolibom. I vidio je da na prozoru gori slabašno svjetlo i tako je znao da u kolibi mora netko živjeti.

Osjećao je umor, glad i iscrpljenost i bojažljivo je pokucao na vrata. Ali, nitko se tom kucanju nije odazvao, vrata su ostala zatvorena i on ponovo, još snažnije pokuca. I opet nitko mu nije odgovorio i on pomisli: „Možda je čovjek otišao po drva u šumu, sigurno je tu negdje u blizini, sačekat ću ga unutra i kada dođe zamoli ću ga za oprost što sam ušao bez dopuštenja domaćina“. I on gurne vrata koja nisu bila zaključana i uđe. I odjednom zastane iznenađen, jer cijeli prostor bio je daleko prostraniji nego mu se to činilo kada je u šumi ugledao kolibu, a još više ga je zbunilo ono što je vidio. Na sve strane gorjeli su plamičci na svijećama i u malim uljanicama. Približio im se i vidio da su neke od njih vrlo lijepo izrađene od srebra, mjedi, zlata i promatrao je pažljivo predivne sjene koje je njihovo svjetlo stvaralo na zidovima kolibe. Pojedine uljanice bile su velike i u drvenim posudama, a druge male, u staklenim zdjelicama, no posebno ga je zanimalo zašto su plamenovi u nekima snažni i visoki, a u drugima svjetlo se već jedna naziralo. I kada je podignuo svoj pogled ugledao je u tom trenu ispred sebe vrlo starog čovjeka. Neko vrijeme gledali su se bez riječi. I zamijetio je na starcu dugu, sijedu bradu i bijelu haljinu. I taj čovjek mirnim i prijateljskim glasom reče: „Sinko, mir s tobom“. I čovjek koji je godinama tražio pravdu, toplo i srdačno mu je odzdravio.

Starac se raspitivao je li zalutao u šumi i što traži i upitao ga je može li mu čime pomoći. I stranac se odvaži, ponukan tim pitanjima i ljudskom toplinom kojom je nepoznati čovjek zračio, da kaže kako luta po svijetu tražeći pravdu i odmah je nadodao pokazujući rukom po kolibi ispunjenoj svijetlim plamenovima, da ovako nešto nikada ranije nije vidio i upita: „Što znače svi ti plamenovi, sve te uljanice i svijeće?“ I starac mu objasni da je svaki plamen

svijeće, svaki stijenj uljanice jedna ljudska duša i dodao je: „Sve dok plamen gori čovjek je živ. Ali, kada se ugasi to znači da je jedna duša napustila svijet“.

I čovjek u potrazi za pravdom zamoli: „Mogu li vidjeti svoju svijeću?“ Starac ga zamoli da ga slijedi i uvede ga u labirint, koji se činio beskonačan i tada mu pokaže svjetlo njegove duše. I kada ga je vidio čovjek u potrazi za pravdom silno se uplašio, jer plamen, samo što se nije ugasio i učini mu se da će tu za koji čas umrijeti.

Od tjeskobe i zle slutnje osjetio je slabost, tijelo mu je počelo drhtati i noge klecati, a grlo mu se osušilo i stisnulo. I pomisli: „Smrt mi je blizu“. Ali, onda ugleda kraj svoje svijeće jednu uljanicu u kojoj je plamen bio snažan i radosno treperio.

„Čiji je to plamen, kojoj duši pripada?“ glasno upita, ali odgovor nije dobio i primijeti da je ostao sam. I jasno je vidio kako je njegov plamen već gotovo zamro, dim se već počeo izvijati i obuze ga strašna pomisao kojoj se nije mogao oduprijeti i zgrabi odlučno posudicu u kojoj je bilo još puno ulja i plamen duše širok i bogat svjetlošću i prinese ga svojoj svijeći. I u tom trenutku starac ga primi rukama za ramena i zaustavi, upitavši ga: „Je li to pravda koju cijeloga života tražiš?“ I čovjek koji je još držao zamirujući plamen svoje duše, osjeti u srcu strašnu bol i zatvori oči. No kada ih je ponovno otvorio nije više bilo ni starca, ni kolibe ni malih svjetlila, ni duša koje su bile u njima. Bio je sam u noći, u dubokoj tami i nije mogao jasno odrediti nalazi li se među živima li mrtvima. Srce mu je bilo slomljeno, jer je spoznao da je pravdu tražio

svugdje samo ne u sebi samome. I od tog vremena kad po nekog dođe anđeo smrti on čovjeku rekne: „Tvoja je svijeća dogorjela“.

VRIJEME ZA IZAKA

*Uzmi svog sina, jedinca svog Izaka
koga ljubiš, pođi u krajinu Moriju
pa ga ondje prinesi kao žrtvu paljenicu.
Post 22:1*

Ponekad se još čini da se na mjestu gdje je bio prvi žrtvenik pojavljuje nit poput bijelog pramena između Neba i Zemlje i budi sjećanje na Abrahama koji je odlučio žrtvovati svog sina Izaka.

I čovjek koji se tamo zatekne u nutrini čuje nijemi krik Izakove duše koja se iznenada otela

iz tijela kada je Abraham podigao nož da usmrti sina. I može još vidjeti oblak koji se u tom trenutku iznad njih pojavio i Ruku koja se pruža prema duši Izaka i nosi je u nebo, u akademiju Šeta i Ebera gdje je ostala tri godine, proučavajući Toru.

I kad su slova iz Tore dočekala Izaka u nebu, letjela su oko njega, pozdravljajući ga i zatim su se opet vraćala u Knjigu.

Vrijeme je prolazilo i duša se Izakova polako oporavljala, ono što je bilo ranjeno i pozlijedeno, postajalo je cijelo, i premda su ožiljci još bili tu, milošću Božjom, duša ga više nije boljela. Ruka anđeoska koja ga je, trenutak prije nego će biti žrtvovan spasila, imala je zadaću ozdraviti ga, jer postoje stvari na ovome svijetu koje čovjek svojim očima ne smije vidjeti, jer ako ih vidi, ne može preživjeti. Toliko su ljudskom biću teške.

I samo Sveti Jedan znao je koliko je Izak patio i koliko mu je snage trebalo da dopusti svojem ocu biti žrtvom paljenicom.

I još čuje Gospod viku anđela i užas kada su vidjeli nož koji je u zamahu nad Izakom sijevnuo prije nego će ga usmrtiti i došli su svi pred Njega zovući ga: „*El Male Rahamim* spasi ga“. I pali su na zemlju preklinjući. I nož koji je bljesnuo zaustavio se. Ali, duša Izakova iz tijela je već otišla. I zato ga je Gospod Sebi na nebo uzeo i otvorio mu svoje palače i riznice leda i snijega, riznicu molitve i riznicu duša, ništa nije Izaku želio sakriti. Tajne nepoznate na zemlji vidjele su se jasno na nebu u kojem je vrijeme kod Gospoda sve kao na jednoj plohi, sadašnje, prošlo i buduće. I ono je pokazalo Izaku njegova oca Abrahama i kako mu stavlja, dok je bio na žrtveniku, ruku na srce i osluškuje da li diše i kako je uzviknuo od radosti vidjevši čas kada se duša njegova sina ponovno u tijelo vratila. I naučio je tada Izak da se ne može s ničim usporediti čas vremena na nebu s danima, satima i godinama na zemlji, ni jednako mjerom ih izmjeriti.

Samo još ponekad Izak bi se sjetio dana kada je bio vezan uz žrtvenik i oživio bi u njemu težak osjećaj da mu je smrt blizu. I živa je bila slika kada je svoj pogled na nebo upravio i čas u kojem je sjaj iz njegovih očiju nestajao. Tada je ugledao *Šehinu*, božansku nazočnost, ali sjaj u očima njegove više se nije vratio *I kad ostarje Izak, vid mu očinji gasio.* (Post 27:1).

Da bismo ovaj pokušaj predstavljanja jedne toliko svestrane ličnosti, spisateljice, mislioca, zaokružili na samo nekoliko stranica Književnog dodatka, što unapred priznajemo da je nemoguće, dopunićemo sliku priložima koje je

*Jasminka Domaš, pjesnik, objavila u **Europskom glasniku**, Hrvatskog društva pisaca.*

ROŠ HAŠANA

Ništa nije bilo odijeljeno od Ničeg.

U Praznini bilo je skriveno sjeme.

On sam. Jedan i u Njemu jedno.

Dah u dahu. Sve duše u Duši svih duša.

Ništa se još nije iznjedrilo, otrgnulo, odvojilo, razlilo ni razlomilo.

Sve je još bilo cijelo. Samo je u Njemu zračilo i klijalo sjeme. I tada je počeo Jom Ehad,

Dan jedan. Rađala se smaragdna svjetlosna bujica

tekući rijekom nastanka.

Predivna zemlja iz Njegovih je očiju izronila.

I čovjek se pred Stvoriteljem poklonio darujući krunu Kralju kraljeva nad svim kraljevima.

Berešit. U Početku sve je nastajalo iz obilja sjemenke

koja je boravila u tajni baršunaste tame, tražeći put

Iz unutarnjeg vanjskom, dok se On sažimao i iz sebe

Sebe dao, na Roš hašanu, Novu godinu u zeleno plavom

oceanu svijesti koja se iz bjeline magličastog probudila.

VIJENAC OD ALGI

Noćas ću spavati na mjesecu i misli će mi na jastuku mjesečariti.

I putovat ću velikom brzinom čudeći se pejzažima koji kao da su pred očima zaustavljeni i povećani.

I kao Mojsije u poljupcu smrti vidjet ću svaku vlat trave, mirisnu kadulju i ružmarin vazda zeleni.

U nekoj tko zna kojoj, Obećanoj zemlji samo za mene.

I onda kad ugledam nasade grmova čaja s azijskih visoravni

tek tada, leći ću na sunce, na tu užarenu kuglu, jer ništa

mi drugo srce ugrijat ne može.

I dok tijelo u snu miruje, a duša luta, negdje na nekom

otoku iskrast ću se u sumrak iz kamene kuće i uvući u more,

više roneći nego plivajući.

I izranjajući iz vode nosit ću na glavi vijenac spleten od algi.

I dijademu na čelu od kristala morske slani.
Ljudi će se snebivat stojeći nijemi na obali.
Nenavikli na lovorike s vijencem od algi na ženi,
ne znaju što početi.
I vratit će se kući i prešutjeti što su vdijeli i u
šutnji će
zaspati strepeći da im se noću ona s algama na
glavi ne javi,
vukući ih u dubinu gdje se Ondine i Lorelaj u
zrcalima s
potonulih lađa gledaju dok staro srebro još
svijetli sjajem njihovih
ljuskastih haljina.

POKAŽI MI

Pokaži mi onu koja sam mogla biti, a koja
ja ovdje nisam.
A ipak postojim u palači edena gdje se smijem
zajedno
sa Serah bat Ašer, Deborom i Bitijom.
Htjela bih sresti samu sebe, onu savršenu
savršeno
sretnu.
I zato gledajući se u ogledalo iz očiju ogledala
vidim se.
Na čas mijenjamo mjesto.

Jasminka Domaš u malom Edenu

BESKRAJ

Velika ljubav. Priprema za samoću. Za
Ništa iz čijeg si
sjemena posijana.
Hoćeš li se ponovno na zemlji pojaviti,
sanjajući je u

nastajanju, nestajanju i ponovnom
dolaženju, ili ćeš ostati
tamo negdje u dalekoj sferi čekajući da
nađeš ono što se za
života činilo izgubljenim .
Velika ljubav, kako na Nebu tako i na
Zemlji, slušaš valove
koji dolaze iz tajanstvenog svemira.
A On te gleda kako stojiš na rubu
Njegovih univerzuma dok zrak
I voda poprimaju prozračnost etera.
I čeka na tebe, strahujući zbog one
jedne, jedine sekunde u kojoj se
kolebaš držeći se za odjeću svijeta.
A onda sve postane cjelina, svijest u
Svijesti. Ljubav bez samoće.
Beskraj Ein sofa, Beskrajnog. I ti u
kaleidoskopu kozmosa postaješ
odraz svjetla iz Svjetla. I nema više
sreće i nesreće. Samo postojanje u
beskonačnom stvaranju, prožimanju i
obuhvaćanju, u onom što još
nema oblik i u onom što već svjetluca
dotaknuto česticama Živuce
Duše, nešama haim, dah iz Daha.

TRENUTAK

Prozori duše zatvoreni i otvoreni svi
kao
medaljoni u vječnosti su poredani i
jednako satkani.
Ono što je bilo, što jest i što će biti.
Samo oblaci svjetlosti i tmine nečujno
promiću
dok čovjek u osami hrama svojeg srca
moli da put
na putu neizvjesnom izdrži.
No uvijek biva tako da onaj kome se
ne bježi,
odlazi, a onaj kome se bježi, taj ostaje.
Ipak, postoji trenutak u kojem se sve u
jedno ulije.

KAD SVE UTIHNE

Umiri srca naša, zaustavi vode, vjetar i
oluje,
neonsko svjetlo reklama, drhtaj aure
sveca i lagano
pero što nestvarno sred grada pada i
keruba koji s
porukom hita i kapi kiše i biljke što
rastu.
Zaustavi valove morske i buru misli.
I kad sve zastane, kad se sve stiša i
utihne, umjesto sunca
i mjeseca podari nam prosvjetljenje.